

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

cena 2 Din
Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 29/I. Poštni predal števil. 343. Račun poštne hranilnice v Ljubljani števil. 15.393

Ljubljana, 19. januarja 1933

Naročnina za četrt leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

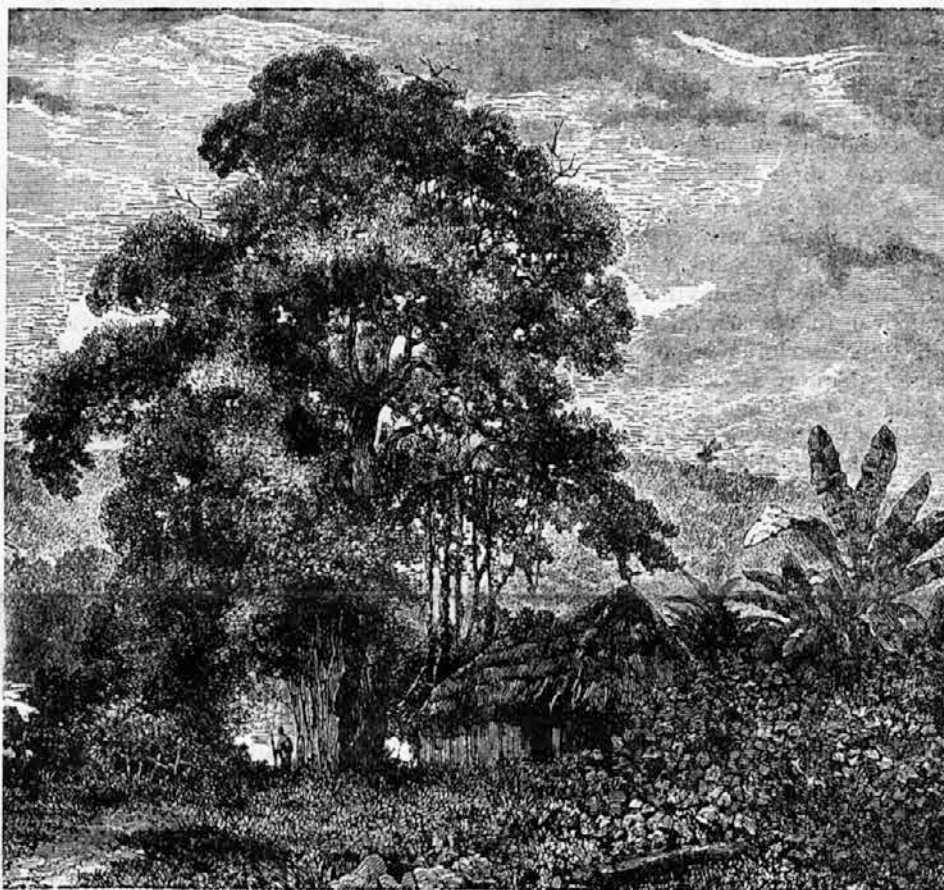
Štev. 3
Leto V

Skrivnostna Abesinija

Dežava zamorskih kristjanov, ki si je samo zato ohranila neodvisnost, ker ne mara civilizacije

Črni afriški kontinent ima svoje velike skrivnosti in zagonetke. In ena izmed največjih zagonetek je Abesinija. Ker je edino samostojno cesarstvo temnopoltih ljudi v Afriki, in ker so njegovi prebivalci kristjani.

Zgodovina Abesinije sega tja v sveto pismo stare zaveze. Kraljica datijne čudežne dežele Sabe je obiskala izraelskega kralja Salomona. Iz njune zveze je izšel knežji rod, ki še dandanašnji vlada v Abesiniji. Toda kraljica se ni vrnila samo s sadom svoje ljubezni v domovino. Možje in žene vseh izraelskih plemen jo spremljajo, kmetje, rokodelci in trgovci morajo z njo na ukaz svojega kralja: kolonisti, ki so postali državotvorni element na abesinski visoki planoti.

židovske vere v krščansko za preprosto prebivalstvo ni prevelik. Tako nastane na divjem afriškem kontinentu krščanski otok, ne samo prostorno zelo daleč od Evrope, ki se je takrat začela pokristjanjevati, nego tudi idejno. Krščanstvo se je vkořenilo in je ostalo neizpremenjeno do današnjega dne. Praprščanstvo v najčistejši obliki. Na zunaj podobno koptskemu krščanstvu. Na znotraj docela neodvisno. Na čelu mu stoji patrijarh, ki ima svoj sedež v prestolnici Adis-Abebi, toda imenuje ga patrijarh v Aleksandriji. Obredi so podobni ortodoksnim. Toda obdržali so si praprščanski cerkveni ples,

Cerkve v abesinski prestolnici Adis-Abebi

Abesinski cesar Ras Tafari Makonen

samo pomešali so ga nekoliko s poganskimi običaji: med bobnanjem bobnov plešejo mladi svečeniki okoli oltarja, ko prior mašo bere. Tudi krščanske zakramente imajo Abesinci: zakon, krst, izpoved. In ljudstvo je s sveto pobožnostjo vdano tej svoji

Zgoraj:
Značilna abesinska pokrajina. Spredaj orjaška sikomora

Na desni:
Vojak vladarjeve telesne garde

Abesinka z otrokom

Še danes se ločijo njih potomci od drugega prebivalstva kot čistokrvno semitsko plemje, kot nekakšno prastaro plemstvo, ki vlada v deželi in se skrbno deli od črncev. Amhari se imenujejo in tvorijo vrhno plast med osmimi milijoni črnskih sužnjev in tremi milijoni suženjstva rešenih črncev, ki so po poreklu Gali. Državni jezik je amharski, v galščini pa govore plemena med seboj. Tudi tuji se je poslužujejo. Pisava je mešanica arabske in koptske.

V tretjem stoletju po Kristusu pride apostol Haidar Abat v Abesinijo. Tu najde sredi črnškega poganstva otok židovskih pravovernih. Misijonsko delo mu ni niti pretežko. Skok iz

veri; po njihovem so celo evropski katoliki in protestanti neverniki.

To bo najbrž glavni vzrok, da je Abesinija ostala nedostopna za vnanje vplive. Povsod drugod so misijoni napravili vrzeli v poganstvo, skozi katere so vdrli v poznejše kolonijalne države trgovci in naposled — vojaki. V Abesiniji tega ni bilo. Tu

Dunajski gangstri

Skrivnost dunajskega podzemlja. — Kako so gangstri na Dunaju organizirani. Vlomilci in njihovi „dobrotniki“. — Gospodarska kriza in kriminalnost.

Na Ottakringu, v zloglasnem predmestju Dunaja, je prišlo nedavno tega do ogorčene in krvave bitke s samokresi med dunajskimi gangstri. Nekega meglenega dopoldneva se je v majhni, zakajeni beznici v Grundsteinski ulici nenadoma dvignila s svojih sedežev šestorica sumljivih mož. Odšli so na cesto in tam po bliskovito potegnili revolverje in začeli kakor nori streljati drug na drugega. Bitka je bila v nekaj trenutkih končana. Na pločniku je obležal eden mrtev, dva pa hudo ranjena...

Kdo ali kaj je bilo vzrok tej krvavi bitki? Sicer je policija prišla vso družbo, toda nobeden od njih — pa tudi sorodniki ubitega moža niso povedali pravega vzroka spopada. Ljudje podzemlja rešujejo svoje zadeve sami med seboj. S samokresom v roki bo šel nadenj vendar ne bo nikdar policiji izdal sovražnika. V podzemlju imajo svoje zakone, čeprav ne pisanih, in vsakdo izmed njih jih strogo spoštuje.

Ti strelji, ki so bili oddani pri bellem dnevu v Grundsteinski ulici, eni izmed najprometnejših ulic zapadnega predmestja Dunaja, nam dovolj razsvetljujejo pustolovno življenje dunajskih gangstrov! Popolnoma napačno je mnenje, da imajo samo v ameriških vele mestih Ala Capona, Jacka Diamonda in oboroženo četo gangstrov. London, Pariz in Berlin že dolgo resno tekmujejo v tem z ameriški vele mestimi. V zadnjih letih pa tudi Dunaj. Seveda ni dunajsko podzemlje niti od daleč tako organizirano kakor so gangstri po ameriških vele mestih, vendar je videti, da resno stremijo za tem, da bi se dobro organizirali in oborožili. Dunajski gangstri imajo že danes prav dobro organizirane družbe — »Platte« — kjer vladata največji red in disciplina. Večina družb imajo ime po svojih gospodarjih. Na primer »Beer-Platte« po rodbinskem imenu osmorice bratov, potem »Kopecky-

ni bilo poganstva. Misijoni so bili zato nepotrebni. Sicer jih je nekaj v Abesiniji, a niso agresivni. Vzdržujejo šole in država je vesela, da ni treba njej plačevati učiteljev.

Nasledniki kraljice Sabe so deželo zgledno upravljali, če pomislimo, da je bil njihov glavni namen ohranitev samostojnosti. Abesinija je samostojna. In bo zmerom ostala. Nikogar ni, ki bi mu resno prišlo na um, začeti vojno tam, kjer je vojna tako rekoč doma. Tam, kjer se vsak moški potomec rodi kot vojščak in živi kot vojščak. Veliki cesar Menelik († 1916) je Angležem za zmerom vzel veselje za osvajaalne vojne v Abesiniji. In njegovi nasledniki so to tradicijo nadaljevali.

Ko je Menelik umrl, je nastopil dediščino njegov vnuk Lidž Jasu. Vloga, ki jo je igral ta abesinski cesar, še danes ni prav pojasnjena. Pravi, da je bil pomehkužen mladenič in da ni znal čvrsto držati vajeti v rokah. Zato ga je strmoglavil njegov bratranec Ras Tafari, kralj Hararja, in vzel oblast v svoje roke.

Platte«, »Maurer-Platte« in »Gürtel-Platte« so danes najbolj znane družbe dunajskega podzemlja, od teh je zadnja — »Gürtel-Platte« — najbolj zloglasna. V glavnem se ukvarjajo z zvodništvo (profesionalni brezposelni, ki vzdržujejo prostitutke) in z vlomi. Ne spoštujejo nobenih zakonov razen svojih, ki so jih priznali v podzemlju. Člani prvih treh družb se izključno ukvarjajo le z vlomi in s prezirom gledajo na vsakogar, ki se peča z zvodništvom.

Kdo oborožuje dunajsko podzemlje?

Pri zadnji krvavi bitki je policija ugotovila, da je rabilo vseh šest mož samokrese iste znamke in istega kalibra. Kje so dobili samokrese?

Pred nekaj leti je zbudila aretacija večkratnega milijonarja in hišnega posestnika Schwarzbartha veliko senzacijo. Ugotovili so, da je finansiral in oboroževal več vlomilskih tolp. Verjetno je, da to ni bil osamel primer. Bržkone ima vsaka družba svojega »dobrotnika«, ki finansira podjetje. Taki dobrotniki spadajo k najboljši meščanski družbi Dunaja in mesto je dovolj veliko, da lahko živijo dvojno življenje.

Postati »zvezda« podzemlja ni tako lahko. Morda v nobenem drugem poklicu ne gledajo toliko na delo in spretnost kakor v družbah profesionalnih vlomilcev. Posel je težak in zahteva mnogo spretnosti, iznajdljivosti in pred vsem — sreče. Če si je pa kdo pridobil veliko ime, ga spoštuje vse podzemlje. Voditelji poedinah družb (Capone Ottakringa, Hernalsa ali Favoritna) so strah in trepet gangstrov vsega podzemlja. Kot obrambno sredstvo zoper zarotnike služi voditeljem dvojica nabitih samokresov, ki jih nosijo stalno pri sebi. Vodja strelja zmerom z obema samokresoma hkrati in nikdar ne zgreši cilja. Časih niti ne utegne zagledati samokresa in že tiči krogla v njegovem telesu.

Zao Ditu, Menelikova hči in Tafari-sova teta, je postala cesarica. Toda vladala je samo na videz — zakaj regent je bil Ras Tafari, ki je tudi po imenu postal cesar, ko je cesarica Zao Ditu leta 1930 umrla.

O načinu, kako je prišel do cesarskega prestola, lahko mislimo kar hočemo. Tudi o poznejših homatijah v Abesiniji si lahko delamo svojo sodbo. Toda za Abesinijo veljajo drugi zakoni kakor za evropske države. Glavno je, da cesar dobro vlada, da so podaniki zadovoljni in da je država neodvisna.

Evropski civilizaciji je odprl vrata le tam, kjer je bila državi v korist. Od glavnega mesta Adis Abebe, ki ima 200.000 prebivalcev in je tolikšna kakor Berlin, pelje železnica v Džibuti v francoski Somaliji. Arzenali so polni najmodernejšega orožja. Od cesarske palače drže telefonske proge v vse residence podkraljev »Njih moč je velika, toda njihov vladar je blizu«, pravi Abesinci. Vse velike države sveta imajo svoja poslatništva na abesinskem dvoru.

Vlomi in nove metode »dela«

Pravi dunajski gangstri se bavijo izključno le z vlomi in Bog ne daj, da bi jih zamenjal z onimi banditi, ki napadajo v javnih lokalih s samokresi in noži v rokah mirne goste. Pri pravih gangstrih sta resnost in disciplina doma. Svoje »delo« vršijo zelo spretno in vestno v zadovoljstvo svojih »dobrotnikov« in dobiček ni majhen. Zaradi velike gospodarske krize se je umaknilo mnogo profesionalnih vlomilcev v privatno življenje na račun svojih dobrotnikov, ki čakajo, da se časi spet popravijo. V naši dobi tudi vlomi niso več tako dobičkanosni. Zgodilo se je že večkrat, da vlom ni prinesel niti toliko, kolikor so stale investicije. Vsak, tudi najmanjši vlom stane namreč mnogo denarja. Organiziranje in strokovno izvežbanje zahtevata mnogo časa, živcev in denarnih žrtev. Razen tega mora vsak vlomilec po storjenem dejanju — tako veli podzemljski zakon — vreči proč obleko, čevlje in perilo, ki ga je nosil pri zločinu, pa tudi vse orodje, čeprav ga je stalo mnogo denarja. S tem hočejo gangstri preprečiti policiji, da bi našla kake tehtne argumente pri hišnih preiskavah.

Današnja kriza je prinesla tudi dunajskim gangstrom nove metode »dela«. Najnovejša metoda je »vlom po naročilu«. Ni še dolgo tega, ko so odkrili prvi tak primer. Neki dunajski trgovec je zašel v denarne težkoče in si je najel več gangstrov, da so mu izropali stanovanje; tako je hotel priti do zavarovalnine. Vlom je dobro uspel in policija ni niti slutila, da ni šlo za »pravi vlom«. Samo trgovčeva žena je bila tako nepredvidna, da je izdala skrivnost vsem svojim prijateljem in prijateljicam, da bi se tudi oni na ta način rešili iz denarne zadrege. In tako je prišla stvar na dan.

Odslej so se gangstri dobro organizirali. Kakor hitro izvedo, da je kak trgovec v finančnih težkočah, se mu takoj ponudijo, da ga rešijo poloma z vlomom v trgovino ali v stanovanje. Seveda se mora trgovec prej visoko zavarovati proti vlamu. Ali so dobili že kaj naročil, tega dunajska policija do danes še ni mogla ugotoviti.

»Poslovna« konkurenca med posameznimi družbami

Naravno je, da je konkurenca med posameznimi banditskimi družbami zelo velika in zato ni čudno, da pride tolikokrat do krvavega obračuna. Pri takih obračunih še voditeljem konkurenčnih družb ne prizaneso, mnogokrat morajo z lastno glavo plačati račun. Tako je tisto usodno dopoldne padel znani voditelj »Kopecky-Platte« — Franz Kopecky — ki so ga gangstri imenovali »Capona dunajskega podzemlja«. Bil je bled, eleganten, visok mladenič, ki si ga lahko vsak čas srečal v najdoslednejših dunajskih lokalih. Zelo rad je imel ženske, a zadovoljil se ni samo z ženskami iz podzemlja, ampak je imel ljubavna razmerja tudi z damami iz najodličnejše dunajske družbe.

Kako so dunajskega Capona pokopali

Kako popularen je bil dunajski Al Capone, je najbolj pokazal njegov pogreb, ki je bil prava senzacija. Na tisoče žen in mož se je prišlo poslavljati od mrtvega kralja dunajskega podzemlja. Soba, v kateri je ležal na mrtvaškem odru, je bila podobna cvetličarni ne pa mrtvašnici. Na stotine vencev je ležalo okoli njegovega trupla. Dragoceno cvetje vseh vrst niso žrtvovali samo njegovi sorodniki in prijatelji ampak tudi nešteto žensk. In koliko žalosti je zbudila njegova smrt, so pričale solze pogrebcev. Tu je bilo več odkritosrčne žalosti kakor pri marsikaterem meščanskem pogrebu. Vrsta pogrebcev je bila nepregledna. Pred mrtvaški voz sta bila vprežena dva para konj. Pred vozom je igrala godba Chopinovo žalno koračnico. Takoj za krsto je šla njegova zaročenka, mlada plavalasa krasotica, vsa odeta v črno, in krčevito ihtela. Za njo so se vrstili njegovi prijatelji. Nekateri v krznenih plaščih, drugi v sportnih čepcih, nekateri s pisanimi rutami okoli vratu namestu ovratnika. Mnogim je bilo videti, da niso vajeni dnevnih svetlobe. Kdor jih je dobro pogledal, je lahko opazil, da je videl sliko tega ali onega že v časnikih. Naravno je, da je bilo žensk mnogo več kakor pa moških. Večinoma mlada dekleta. Nekatera naličena, druga skromna, a druga lepša od druge. Med njimi mnogo odličnih dam, ki so z negotovimi koraki hodile v vrsti pogrebcev. Od stanovanja pa do pokopališča so mu napravili dunajski radovedneži veličasten špalir. Najbolj čudno se je zdelo vsem, da ni bilo videti nikjer nobenega stražnika. Vkljub temu je vladal povsod vzoren red in mir.

Med tem pa se nadaljuje konkurenčni boj poedinah družb. Složni so samo v nečem, v boju proti policiji. Policijo smatrajo vsi za skupnega sovražnika. Časih pa reši policija tudi kakemu gangstru življenje. Tako so na primer pri streljanju v Grundsteinovi ulici prijeli morilca Kopeckega in ga zaprli. S tem so ga vsaj začasno rešili zanesljive smrti, zakaj prijatelji Kopeckega bi bili svojega vodjo gotovo maščevali z morilčevo smrtjo. Podzemlje ima svoje lastne zakone.

In vzroki? Zakaj so se streljali v Grundsteinski ulici? Tega ni doslej še nihče izvedel. Niti pri obravnavi niso prišli stvari do dna. In prav v tej molčečnosti je vsa skrivnost podzemlja. * *

Pisalni stroj Woodstock

je v Ameriki najbolj iskana znamka. Tudi v Jugoslaviji, zlasti v Ljubljani, jih je že precej v rabi. Vsi se pohvalno izražajo o njem.

Generalno zastopstvo:

TIPKA, družba z o. z., LJUBLJANA
Gledališka ul. 8. - Tel. št. 29-70

0 zavarovalnih umorih

Kam pripelje ljudi pohlep po denarju

Nedavno tega je bil v Berlinu izvršen nečloveški zločin nad šestletno Rosemarijo Boddinovo. Lastna mati je vrgla nesrečnega otroka na železniški tir, da bi ga vlak razmesaril in da bi zločin prišla do zavarovalnice. Ta grozni zločin nečloveške matere pa na žalost ni edini primer v zgodovini zavarovalnega umora. Znani so nam mnogi primeri, ko so starši sami umorili otroke, da so se lahko polastili visoke in masne zavarovalnine.

Umor s kolerskimi bacili

Leta 1913. je živel v Frankfurtu neki Hopf, ki se je zdelo, da ga nesreča ne prebota. V teku petih let je bil trikrat poročen, in vse tri žene so mu umrle za kolero ali za tifusom. Istočasno so umrli tudi njegovi štirje otroci, eni za tifusom, drugi za kolero.

Vsa sedmorica pokojnikov je bila zavarovana in tako je zavarovalnica v šestih primerih brez pridržkov izplačala zavarovalne vsote. Po sedmem smrtnem primeru se je pa polastil zavarovalne družbe sum in tako je začela policija raziskovati ta nenavadni primer.

Preiskava je dognala, da nobeden od teh sedmih ljudi ni umrl naravne smrti, ampak da so bili po vrsti zastrupljeni. Zavarovalni morilec ni opravljal svojega posla z navadnimi strupi, nego z bacili kolere in tifusa, ki jih je sam odgajal, meneč, da bo tako laže odvrnil sum od sebe.

Otroka sta vrgla skozi okno

Leta 1914. je podoben zločin razburil pariško javnost. Leta 1910. je padla osemletna Jeannetta Mauroujeva z okna. Otrokova mati je takoj po padcu prihitela na cesto in kakor iz uma letala okoli mrtve hčerke. Izpovedala je, da je mala Jeannetta v trenutku, ko ni pazila nanjo, padla skozi okno. Otrok je bil — že od svojega četrtega leta dalje — zava-

rovan za sto tisoč frankov. Zavarovalnica je izplačala znesek brez vsake preiskave in brez vsakega pridržka.

Spomladi leta 1914. je zalotila gospa Mauroujeva moža pri zakonski nezvestobi. Odločila se je, da zapusti moža in se vrne k svojim staršem v Lyon. Med potjo je postala žrtev železniške nesreče. Nevarno ranjeno so jo odpeljali v bližnjo bolnišnico. Ko je začutila, da se ji bliža poslednja ura, je poklicala preiskovalnega sodnika k sebi in izpovedala, da ni padla Jeannetta po naključju iz okna, temveč da jo je s pomočjo svojega moža vrgla skozi okno na cesto, da se dokoplje do zavarovalnine.

Na podlagi njene izpovedi so moža prijeli. Po kratkem tajanju je priznal, da sta res skupaj izvršila ta vnebovpijoči zločin. Žena je umrla eno uro po svoji izpovedi.

Množinski zavarovalni umor

Lansko leto se je morala čikaška vdova Margereta Summersova zagovarjati pred sodiščem zaradi množinskega zavarovalnega umora. Gospa Summersova je smatrala zavarovanje takorekoč za loterijo. Pregovorila je svojega moža in še devet drugih oseb, da so se vsi skupaj pri devetnajstih zavarovalnicah zavarovali v njeno korist. Gospa Summersova je šla celo tako daleč, da je plačala poleg premije svojega moža tudi premije nekaterih svojih znancev.

Ker pa ni hotel nobeden izmed teh zavarovancev njej na ljubo umreti, se je naposled odločila, da bo pomagala naravi. V kratkih presledkih je zastrupila svojega moža, oba svoja otroka, svojega nečaka Thomasa Mayerja in še dva svoja podnajemnika.

Čeprav so našli pri vseh umorjenih znake zastrupljenja, vendar ne bi nikoli obstal sum na Summer-

sovi, če ne bi bile vse zavarovalne police umorjenih vključene v njeno korist in na njeno ime.

Gospe Summersovo so prijeli in križem zasliševali in jo naposled obtožili petkratnega zavarovalnega umora. Obsodili so jo na smrt in jo usmrtili.

Umor dvojnika

Leta 1906. je živel v Munkacsu na Madžarskem trgovec Leopold Katz. Neki dan, ko se je odpeljal v bližnje mesto Gőmör, je srečal tam moža, ki mu je bil neverjetno podoben. To poznanstvo ga je spravilo na neko misel.

Takoj ko se je vrnil s potovanja domov, se je dal zavarovati za dve sto tisoč kron. Leto dni je točno plačeval premije. Potem se je nežno in ljubeče poslovil od svoje žene in se odpeljal.

Katzu se je posrečilo, da je izvalil svojega dvojnika v Munkacsu in ga tam umoril. Ko je prišla drugi dan pisarniška uslužbenka v Katzovo stanovanje, je našla svojega šefa mrtvega za pisalno mizo. Takoj je poklicala policijo, ki je ugotovila, da so neznani zločinci zadavili gospoda Katza. Uvedli so strogo preiskavo, a morilca niso mogli izslediti. Med tem je šla žalujoča vdova k zavarovalnici, ki ji je brez pridržka izplačala visoko zavarovalnino.

Čez pol leta je vdova prodala trgovino in se preselila v Klausenburg. Tam je začela novo trgovino in nastavila trgovskega pomočnika, ki je stanoval v njenem stanovanju.

Leta 1912. se je pa trgovski pomočnik temeljito napil in v svoji okajenosti pripovedoval v gostilni, kako je umoril svojega dvojnika in kako je prišla njegova »vdova« do premoženja. Tako je sam izdal svojo skrivnost.

Policija je izvedela za njegovo priznanje in začela stvar raziskovati. Naposled so ugotovili, da je bil tr-

govski pomočnik gospod Leopold Katz in da je bil umorjen le njegov dvojnik. Zločin je bil izvršen le zato, da je njegova žena lahko dvignila visoko zavarovalnino.

Hiša se je podrla: zavarovalna sleparija

Dne 16. avgusta lanskega leta se je zgodila v Lyonu na Francoskem strašna nesreča. Zaradi neke eksplozije se je podrla trinadstropna hiša. Pri nesreči je bilo enajst mrtvih in štiri in dvajset stanovalcev hudo ranjenih.

Najprej je mislila policija, da se je res zgodila nesreča. Po temeljiti preiskavi je pa dognala, da je lastnica hiše, gospodična Lucie Sanboissova, mlado, živahno dekle, sama in na umeten način pripravila eksplozijo, da bi prišla do dve sto petdeset tisoč frankov, za toliko namreč je bila hiša zavarovana.

Policija je najprej dolgo tavalav temi, ne vedoč kod ne kam. Šele zasliševanje Lucijine matere je prineslo nekaj jasnosti v zadevo. Mati, šestdesetletna ženica, je, ko so jo sredi noči poklicali iz spanja na zasliševanje, izpovedala, da je hčerka nalašč spustila hišo v zrak, da bi z zavarovalnino lahko plačala svoje dolge in si na ta način obenem pridobila nekaj gotovine za svoje razkošno življenje. *

Moč človeškega lasu

Vsakdo bi sodil, da je moč človeškega lasu zelo majhna. V resnici pa je velika, kar dokazuje to, da prenese jeklo samo še enkrat tolikšno težo kakor človeški las. Seveda moč ni pri vseh laseh enaka. Svetlo rjavi lasje so najmočnejši. Za njimi pridejo črnojavci. Svetli in rdeči lasje niso prav posebno močni. Najslabotnejši pa so sivi.

Ta razdelitev je plod poizkusov, ki jih je napravil ameriški fizik Clement Brown z newyorškimi brivci. Srednje močan ženski las prenese obtežitev 110 gramov ne da bi se strgal. Poizkusi pa so dognali tudi to, da se moč las ne izpreminja samo z barvo, temveč tudi s starostjo.

Naši bralci pišejo

Vse v tej rubriki objavljene prispevke honoriramo po 20 Din. — Rokopisov ne vračamo.

Nezaposleni

Naši kmetje se že silno razburjajo, ker ne prebota prihajajo v hišo nezaposleni in prosijo vsega mogočega. Potem pa pravijo nekateri: „Kmet je trd in neusmiljen.“ Samo kratek primer naj opraviči ravnanje kmetov. Kmetijska družina je sedela pri kosilu, ko vstopi nezaposlen popotnik (bil je že 6. obiskovalec tistega dne) in prosi za obed. Gospodar vstane od kosila in ga vpraša, ali morda išče dela. Ko mu potrdi, mu kmet ponudi delo pri sekanju drv za tisto popoldne in morda še za naslednji dan. „Zunaj imam še tovariša. Vzamete oba?“ „Dobro, pa naj pride še drugi!“ meni kmet. „Bom stopil ven, da se pogovoriva,“ de brezposleni in odide. Gospodar ga še do danes ni pričakal.

Amrov

Tivolska dika

Te dni me je obiskal tovariš z Dunaja. Ponosno sem ga vodil tja pod Tivoli med tiste stebričaste svetilnike, da mu pokažem našo dično promenado. Toda ti svetilniki so izgledali čudovito, kakor bi bili iz mlečnega stekla. Pogledal sem jih bolje, pa sem ugotovil, da jih pokriva jako znatna plast prahu, ki se že najmanj mesec dni nabira. Če že možje na občini nimajo denarja za snazilke, naj bi vsaj dobri Bog poslal dežja namestu snega, pa jih opral in tako olajšal naši občini skrb in izdatke, da se nam ne bo več treba sramovati pred tujci. To je pa le en prizorček iz naše bele Ljubljane.

Alfa

Javne ure

V Ljubljani imamo javne ure, toda vsaka gre svojo pot, kakor se

ji pač zljubi. To ni nič hudega, nikakor ne, kajti so mestna ali čigava last, mesto pa ni urar in ne potrebuje reklame s točnostjo ur. Toda v Ljubljani, so še druge ure in ni, da bi jih človek kar tako prezrl. Vise nad uglednimi prodajalnami ur in časih gredo, časih pa tudi ne. Če že človek mestnim ne more zaupati, bi zaupal rad vsaj le tem. Pa menda naši urarji mislijo, da ni potrebno ugledu firme, da gredo te velike reklamne ure točno. Najbrž zato, da s to netočnostjo dokažejo kakovost svojih ur v prodajalni. Morda bi bilo do'ro, ne zaradi mene, tudi ne zaradi slavnega občinstva, nego radi urarjev samih, da take ure ali popravijo, ali pa jih odstranijo, ker jim v sedanjem stanju ne delajo časti.

Spectator

Narodna šega

Vozil sem se v vlak. V tretjem razredu seveda, kajti revež sem in nimam denarja za mehke sedeže. Poleg mene kmetje. Kadili so in krepko pljuvali, kakopak! Saj so

vendar kmetje in čedra dela slane. Opozoril sem sprevoznika na to pristno narodno pljuvanje in na neke tozadevne predpise in globe. Pa je dejal, kaj bi kmetom, ko so kmetje in je taka njihova kmečka navada.

Ker sem pa škric, mi to pljuvanje ni šlo v slast in sem se preselil v drugi razred. Neki jako fin gospod je sedel tam in je imel režijsko karto. Sprevoznik ga je vljudno pozdravil. Jaz srečen nad tako fino družbo. Tako mine pet minut. Pa se je ta fini gospod krčevito stresel in še krčeviteje zakašljaval. Seveda je pljunil in potem svoj pljunek tehtno in temeljito razmazal po tleh, kakor bi iskal neodkrita bacile. Vrglo me je iz oddelka. Na moje besede je konduktar postal majhen: kaj more, ko je pa to visok gospod itd.

Higijena naj-gre mirno rakom žvižgat. Le pljunimo! Gospoda, ker so pač gospoda, in kmetje, ker so pač kmetje. Predpisi so tako le na papirju in ta je jako potrpečljiv.

Očividec

V zdravniški čakalnici

Misli in maksime o receptih

Nekoliko prezgodaj

»Oprostite, gospod, prišel sem kot zastopnik pogrebnega zavoda 'Pijeteta' in sem hotel samo pogledati, ali...«

(Po Daumieru)

Po možnosti naj bi zdravnik vsakemu bolniku prihranil nepotrebne bolečine — samo ene ne: da ozdravi ali v skrajnem primeru njegovi dediči o pravem času poravnajo primerni račun.

V tej važni točki se je treba varovati krive sentimentalnosti. Zato je že bolje, da pomnožiš račun za plin in elektriko z najemnino, prišteješ k temu svojo telefonsko številko — in ne priznaš nikakega kasaskonta! Zakaj zdravnik ne sme nagnjenja za

Orientalna zdravniška umetnost

Indijski fakir Loki-dudli odstranja bamukirskemu maharadžji razdraženo slepo črevo — —

Brez tajnega sredstva

Tudi jaz sem bila plešasta...

bolezni, ki bedi v vsakem človeku, še podpihovati s prenikskimi računi!

V divjih romantičnih deželah naše zemeljske oble, kakor na primer v Braziliji, ne dobi samo pravni svetovalec, nego tudi zdravniški le tedaj honorar, če je imel uspeh. To se pravi, če dobavi zdravje, dobi tudi denar. Če ne, se ne plača nič, namestu tega pa pokajo revolverji in se iskrebodala. Tamkajšnji zdravniki prevzemajo tedaj samo take bolnike, ki jih bodo s smrtno gotovostjo ozdravili. Smrtno bolni morajo umreti brez zdravniške pomoči. To so sicer grobe, a nikakor ne nepoštenne šege in običaji.

H U M O R

Doslovno

»V najbolj mrzli noči spim pri odprtem oknu,« se baha Piškur.

»Ne bo držalo,« ga zavrne prijatelj Dreta. »Snoči sem šel mimo tvojega stanovanja, pa je bilo okno zaprto.«

»Tako, in kdo ti pravi, da je bila snoči najbolj mrzla noč?«

Prevelika zahteva

»Mamica, kaj naj ti letos damo za rojstni dan?« vprašajo trije otroci svojo mater.

»Nič, prav nič, otroci. Ničesar drugega si ne želim kakor treh pridnih otrok.«

»Mama, to pa ne bo šlo,« reče resno najstarejši. »Saj papa zmerom pravi, da ima še nas treh preveč...«

Pri fotografu

Fotograf pripravlja zakonca za slikanje.

»Preresno se držita,« ju opozarja, »mnogo preresno! Saj ni treba, da bi neprestano mislila drug na drugega! Dajta, napravita no nekoliko prijaznejša obraza!«

Zaletelo se mu je

»Oče, učitelj nam je povedal, da vsi izviramo iz opice.«

»Paglavci, ti že mogoče, jaz pa ne!«

Otroška

Nočna nevihta zbudi Lenico. Vsa v strahu jame klicati svojo mamo.

»Kaj pa je, Lenica?«

Lenica (ihtič): »V tvojo posteljo bi šla rada!«

»Zakaj pa?« vpraša mama.

»Ker v moji grmi!«

Lokalna železnica

Na neki lokalni železnici so imeli navado, da so vlak ustavili, kadar je prišel mimo podeželski pismonoša,

in ga povabili nanj, da mu tako olajšajo težko službo. Nekoč se pa pismonoša ni zmenil, ko je mimo vozil vlak. Strojevodja se začudi:

»Kaj, danes pa ne bo nič?«

»Ne, Miha, danes imam ekspresno pismo, pa se mi mudi!«

Mrzlo

»Gospodična Mara! Ali me slišite? Že pet let vas ljubim!«

»Nu, in? Ali naj vam mar začnem plačevati pokojnino?«

Vera

»Čuden je človek.«

»Zakaj?«

»Če mu poveš, da je na nebu 2163 milijonov zvezd, ti bo verjel. Toda če bo kje napisano 'Sveže prepleskano!', bo moral poprej prijeti, potem bo šele verjel!«

Uspavalno sredstvo

Zdravnik: »Ali ste svojemu možu dali uspavalna sredstva, kakor sem predpisal?«

Žena: »Vsaki dve uri, gospod doktor! Toda trdo je šlo, preden sem ga vsakikrat zbudila.«

Na Vezuvu

»Ne hodi tako blizu žrela, Amalija — če te bo videl, bo začel bljuvati!«

Prekanili so ga

Gospod Corsano je zdaj razmeroma na varnem, namreč v hiši nekega napuljskega odvetnika. Sprejema časnikarje in spet zvezno govori. Saj ni čudo, da mu je prve dni od groze zmanjkalo besed.

Gospod Corsano je polnik pri neki veliki vinski trgovini na Siciliji. Na oko je videti ponižen in ljubezniv gospod. Njegovi dohodki so dobri in tako ga imajo vsi za prav »dobro partijo«.

Večkrat je imel opravka v majhni vasi na zapadni obali Sicilije. Tam se je seznanil z neko rodbino, ki je imela poleg petih sinov tudi dve hčeri. Starejša hčerka je bila grda, mlajša pa lepa in vitka kakor mlada breza. Starejša se bi bila prav tako rada omožila kakor mlajša. In njena rodbina bi se je bila še rajši odkrivala. Zakaj, da se bo mlajša gotovo dobro poročila, o tem ni nihče dvomil.

Tako so puščali starejšo hčerko dostikrat z gospodom Corsanom samo, čeprav so na Siciliji v navedenem pogledu zelo strogi. Gospodu Corsanu to ni bilo prijetno in še malo mu ni bilo do tega, da bi prekoračil meje dostojnosti. Ostal je miren in hladen do mezinca na nogi. Oče in bratje so venomer hvalili starejšo in risali njen značaj v najlepših barvah. Pa vse to ni nič zaleгло. Corsano se ni zganil. Če se že poroči, tako je rekel, tedaj le z mlajšo. Naj govori z njo, so mu svetovali oče in bratje.

Drugi dan je govoril z njo. Zasmejala se je in se mu vrtela okoli vratu in mu naročila, naj pride zvečer v njeno sobo. Corsano je bil najsrečnejši človek na svetu.

Zvečer se je splazil skozi okno v njeno sobo. V temi je omahnil v objem njenih mehkih rok in nežno šepetane besede so mu zvenele v ušesih — tedaj so se pa na stečaj odprla vrata. V sobo so planili oče in bratje, z lučmi v rokah. In kdo popiše Corsanovo grozo, ko je videl, da leži v objemu starejše! Rodbina mu ni dala minute časa za razmišljanje. Bodala so se zablašala in drugo jutro je moral z neljubo nevesto pred oltar... In zvečer se je vršila še civilna poroka. Mnogo so pili in dobro jedli, toda bodala so se še zmerom bleščala v rokah.

Na nekakšen način se je siromaku potem vendar posrečilo, da je pobegnil. Ali se je bolj bal bodal ali nežnih objemov neljubljene žene — tega ne vemo. Baj je tekel vso pot do Napulja, kar je gotovo rekord.

Zdaj je ločitev v teku. Siromak se že zdaj ves trese pred sodno obravnavo... **

Ne ugaja ji posebno

Neko vaško dekle pričakuje že četrtega nezakonskega otroka. Župan jo pokliče k sebi in ji bere levite zaradi njenega lahkomišelnega življenja. Ko jo vpraša, kdo je oče njenega bodočega otroka, mu pove ime fanta, s katerim ima že prve tri otroke. Tedaj jo vpraša župan:

»Zakaj se vendar ne poročiš z njim?«

Dekle skomigne z rameni in sramežljivo odgovori:

»Oh, veste, gospod župan, ko mi pa ne ugaja posebno!« **

Filmska diva

»Dali ste me poklicati, milostljiva?«
»Da, pomislite, ljubi gospod doktor: ponoči sem morala kašljati, strašno sem kašljala — (sobarici!) Zakašljajte no, Babela, tako, kakor sem morala ponoči kašljati!«

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. — Napisal P. R.

Povest, ki smo jo v prvi številki začeli prinašati, je napisal P. R. — tisti pisatelj, ki nam je dal že „Nezakonsko mater“. Naši čitatelji, ki so brali 1. in 2. letnik „Romana“ se gotovo še dobro spominjajo pretresljive ljubavne zgodbe, ki je takrat zbudila vseobčo pozornost in priznanje. „Kalvarija ljubezni“ je napisana po

resničnih dogodkih iz polpretekle in nedavno minule dobe in je pretresljiva slika človeškega trpljenja in strasti. Prepričani smo, da nismo mogli svojim zvestim čitateljem za novo leto bolj ustreči, kakor s to našo novo povestjo, ki jo bodo z velikim zanimanjem brali od začetka do konca.

KAJ SE JE DOSLEJ ZGODILO

Mladi odvetnik Ciril Milavec živi v srečnem zakonu s svojo ženo Ljudmilo in otročkoma Božo in Markom. V Ljudmilo je zaljubljen kirurg Emerik Horvin, ki jo neprestano zalezuje; mož o tem nič ne ve. Nekega dne mora Ciril v Zagreb po opravkih; žena ima temne slutnje. Drugi dan se mož vrača nazaj. V vlaku premišljuje o svojem življenju in o svoji sreči. Takrat se spomni svoje prve študentske ljubezni na Dunaju: Ilona Adelina Matoš ji je bilo ime in vročerkarna Madžarka je bila. Ko je spoznal Ljudmilo, je z njo napravil konec. Ko tako premišlja, zagleda nenadoma na kovčegu, ki je ležal na mreži v kupeju, ime nekega hotela iz Budimpešte in tri začetnice: I. A. M.

Nekaj trenutkov nato vstopi neka dama: bila je res Madžarka. Spoznala sta se tisti mah. Ilona hoče, da bi se Ciril vrnil k njej, on pa noče o tem nič slišati. Pove ji, da je oženjen in da ima dva otroka. Toda Madžarka to ne bi motilo, samo da bi bil tudi njen. Ciril okloni. Takrat nenaden strašen tresk: vlak je trčil v drugega! Ciril je smrtno nevarno ranjen. Iloni se ni pa nič zgodilo. Tedaj se sklone užaljena Madžarka maščevati nad tisto, ki ji je ukradla Cirila, napiše nekaj besed na listek in ga stisne nezavestnemu Cirilu v žep. V Ljubljani čaka Ljudmila koprneče prihoda svojega moža.

Iz predsobja so se zaslišali glasovi. Marijana se je vrnila z otrokoma. In že se je začel Markov glas:

»Mamica, mamica!«

Skoraj istočasno so se odprla vrata in otroka sta planila k materi, ki ju je ljubeče dvignila v naročje in stisnila k sebi. Nato se je obrnila k Marijani:

»Kako jima je del sprehod?«

»Prav dobro, gospa! Vidite kako sta dobre volje!«

Ljudmila je odložila otroka na tla.

»Marijana, čas bo, da začnete pripravljati večerjo...«

»Da... gospa... Takoj!... Nocoj mora biti gospod posebno zadovoljen z večerjo... Boste videli, gospa, kako imenitno bom skuhala in spekla! Takih jerebic še niste jedli in tudi ne tako okusno prirejenih rakov... Zakaj nocoj,« je dodala samozavestno, »nocoj slavimo preveč pomembno obletnico, da ne bi tudi kuharica skuhala česa posebnega!«

Zdaj je bila Ljudmila spet sama s svojima otrokoma v malem salonu, ki ga je skromno razsvetljevala električna stropna svetiljka.

»Povej, Marko, ali še znaš svoje voščilo?« je vprašala Boža svojega bratca.

»Seveda ga znam... Otko, zelim ti...«

»Ne, ne!« ga je ustavila Boža.

In ker jo je začudeno pogledal s svojimi lepimi velikimi očmi, je povzela:

»Rekel si 'Otko' in 'zelim ti'... To ni prav... Očka, se reče, in želim ti... želim...«

»Želim ti...«

Ljudmila si ni mogla kaj, da se ne bi našmehnila. Te sladke minute z otrokoma! Te prelestne minute — kako hitro so minevale in se izgubljale v brezno časa...

O, če bi Ljudmila vedela, kaj se je tisti večer, prav ob tisti uri dogajalo nedaleč od Zidanega mosta! Če bi vedela, da ji je takrat Ciril umiral! Toda mlade žene niso mučile črne slutnje...

Kako bolešno presenečenje jo čaka čez nekaj trenutkov! Njo, ki živi že vsa ta leta v sami sreči in še ni okusila gorja... In kolikšna mržnja ji grozi!...

Tako so minevale minute in približala se je ura, ko je imel priti vlak. Ljudmili je jelo srce burneje utripati in v lica ji je šinil rahel val krvi. Ustnice so ji zadrgetale.

Tedajci zazvoni zvonec v predsobju.

»To je očka!« zavpijeta otroka.

In Boža se živahno obrne k Marku:

»Zdaj pa dobro pazi, Marko... in ne pozabi, kaj sem ti rekla.«

Toda namestu očka, ki so ga vsi trije tako hrepeneče čakali, se je prikazala izza pol odprtih vrat Marijana.

»Gospa, slaščičar je prišel in prinesel torto. Pravi, da jo je gospa davi naročila... Toda ker mi niste nič omenili...«

»Res je, Marijana... Pozabila sem vam povedati. Kar vzemite torto in jo odnesite v kuhinjo.«

Vrata so se zaprla. In nastala je tišina. Mlada žena je prisluškovala. Stregla je na voz, ki se bo z njim pripeljal njen mož. Toda ko je malo nato pogledala na stensko uro, se ji je zarezala črta skrbi v lepo čelo.

Šest je že! Tri četrt ure je minilo, kar je moral zagrebški vlak že privoziti na postajo. Kako to, da Cirila še zmerom ni? Ali ima nemara vlak zamudo?

Spet minevajo minute. Vse daljše postajajo. In Ljudmila hodi po sobi sem in tja, prestavlja stole, popravlja mizo. Ne more več obstati na mestu. In njeni koraki se neprestano obračajo k oknu; zaveso odgrinja in gleda na ulico, kjer naglo hite redki pasanti svojo pot. Popoldanska megla se je izprevrгла v dež.

Tedaj spet vstopi Marijana.

»Ali naj pogrnem, gospa?«

»Da, pogrnij, odvrne Ljudmila, ki postaja čedalje bolj vznemirjena, čedalje bolj razdražena.

»Čuden nemir me obhaja, Marijana«, se obrne h krščenici. »Moj mož bi bil moral biti že pred pol ure doma, pa ga še zmerom ni... Te zamude si ne vem razlagati.«

»Mogoče je gospod doktor zamudil popoldanski vlak...«

»A potem bi mi bil vsaj brzojavil, kakor mi je obljubil.«

»Kdo ve, kaj je prišlo vmes. Veste, gospa, človek dostikrat ne more tega napraviti, kar bi rad. Gospa naj se nikar ne razburja. Saj ste bili že dopoldne dosti v strahu zaradi Marka! Nič hudega ne more biti: gospod doktor bo prišel vsak trenutek, boste videli!«

To rekoči odide Marijana v obednico. Takoj za njo pride Ljudmila z otrokoma. Mlada žena je silno blede. Črne slutnje jo izpreletavajo in ne more jih odgnati. Čedalje bolj se v njej utrjuje prepričanje, da se Ciril ni odpeljal s popoldanskim vlakom. Torej bo prišel šele ob devetih. A zakaj ji potem ni poslal brzojavke, kakor ji je bil obljubil? Zakaj, zakaj?

Njen nemir rase od trenutka do trenutka. In ta nemir se izpreminja v tesnobo in strah.

Marijana je pogrnila mizo. Zunaj bijejo ure sedem.

»Ali naj prinesem na mizo, gospa?« vpraša spoštljivo stara krščenica.

Ljudmila ji ne odgovori. Pri oknu stoji in neigibno gleda na ulico.

»Kar prinesla bom... Marko in Boža sta že lačna.«

Mlada žena se obrne. Dve solzi sta se zalesketali na njenih očeh. In s tihim, trepečočim glasom odgovori:

»Kar prinesite, Marijana...«

Nekaj sekund nato se je v mali obednici, okrašeni in pripravljeni za veselo obletnico, začela mučna in tesnobna večerja. Nihče ni govoril. Čul se je samo ropot skled in krožnikov in žvenket nožev in vilic.

Zdajci pa Ljudmila vstane. V njej je dozorel sklep. Na postajo pojde! Večerni zagrebški vlak pride o pol devetih. Takrat mora biti na postaji! Boža in Marko bosta dotlej že potrpela. Marijana ju bo slekla in spravila v posteljo. In če še ne bosta zaspala, ko se vrneta očka in mamica, jima bosta še pritisnila večerni poljub na nedolžna usteca...

Takrat se zaslišijo kriki z ulice. Neki deček kriči s hripavim glasom:

»Novice!... Posebna izdaja! Železniška nesreča pri Zidanem mostu... Strahovite podrobnosti...«

»Pri Zidanem mostu!...«

Ljudmila je vrglo od okna in iz ust se ji je izvil zamolkel krik, krik neznane groze. Ta nesreča se je morala zgoditi popoldne... Zidani most je na progi Zagreb—Ljubljana. To bi bil tedaj razlog, zakaj se Ciril ni vrnil... zakaj mlada žena tudi ni dobila brzojavke od njega!

»O, moj Bog! O, moj Bog!« ječi Ljudmila vsa iz uma.

Nato steče k Marijani, ki je takisto razumela in je topo stala za njo pri oknu:

»Brž!... Oh, brž, stecite dol in kupite to posebno izdajo!«

Bleda ko mrlič je Ljudmila planila k otrokoma in ju strastno pritisnila na prsi.

»O, siroti ubogi... otročička moja...«

Otroka nista vedela, kaj se godi. Toda videla sta, da njuna mamica trpi, videla, kako bled je njen obraz, in tudi njima so se vsule solze iz oči.

»Nikar ne jokaj, mama, ne bodi žalostna... saj se bo očka vrnil... boš videla, da se bo vrnil... nikar ne jokaj...«

Med tem se je Marijana vsa zasopla vrnila z listom, ki jo je ponj poslala gospa. Ljudmila ga ji hlastno iztrga iz rok. Na vrhu prve strani zagleda velik kričeč naslov:

»Strašna železniška katastrofa. Več mrtvih in ranjenih.«

In nato kratko poročilo, a zato tem strašnejše za Ljudmilo:

»Danes popoldne okoli štirih se je pripetila strašna železniška nesreča nedaleč od postaje pri Zidanem mostu. Brzi vlak iz Zagreba je trčil v tovorni vlak, ki se je moral ustaviti, ker se mu je nenadno pokvaril stroj. Več potnikov je mrtvih in ranjenih. Iz Ljubljane je takoj odpeljal posebni vlak; nanj so naložili ranjence, ki jih prepeljujejo v Ljubljano, in druge potnike, ki so se vozili z zagrebškim vlakom.«

Ljudmili je padel list iz rok. Kolena so se ji zašibila.

»O Bog! O Bog!« je neprestano ječala, naslanjaje se na stol, da ni omahnila na tla.

Tudi Marijana je prebrala strašno vest.

»Nikarite obupavati, gospa!... Nikjer ne piše, da bi se bilo tudi gospodu doktorju kaj hudega pripetilo. Ne obupujte, gospa! Boste videli, da je cel in zdrav...«

Toda Ljudmila je ni poslušala.

»Hitro moj klobuk!« je kliknila.

»Ali gre gospa na postajo?«

»Da, zvedeti moram... Zvedeti čim prej. Ta negotovost je strašna, še ubila me bo. Brž, klobuk!«

Še poslednjič je objela in poljubila svoja oboževana otroka, ki sta jo nemo in s solzami v očeh vsa prestrašena gledala.

»Spravite ju v posteljo, Marijana... In molita naj, molita za... saj razumete, Marijana...«

„F. P. 1 ne odgovarja“

Zvesti [dani besedi, da] bomo čitatelje naše filmske rubrike izčrpno informirali o filmu „F. P. 1 ne odgovarja“, izpolnjujemo danes svojo obljubo — ravno pred premijero filma v kinu Matici. Ker mislimo, da je film vreden pozornosti, se nam ni zdelo žal ne truda ne prostora, samo da čitateljem ustrežemo.

„Družinski tednik“ že od svoje ustanovitve pred d. brimi štirimi leti stalno posveča pozornost dogodkom po filmskem svetu in je danes edini tist v Dravski banovini, ki goji filmsko rubriko v tolikšnem obsegu kakor noben drugi. Današnja številka je za to nov dokaz.

Moderna doba je uresničila že marsikatero fantazijo Julesa Verna, mnogo jih je pa celo prehitela. Kaj je na primer Vernovo »Potovanje okoli sveta v 80 dneh« v primeri z uspehi, ki jih dosežajo drzni letalci na poljih preko oceanov, od kontinenta do kontinenta!

Vodstvo Ufe je hotelo predočiti silni tehnični napredek v poslednjih desetletjih in je sklenilo izdelati film, ki naj ustreže občinstvu z izredno zanimivo vsebino, hkrati pa na svojevrsten način prikaže rešitev problema rednega letalskega prometa med kontinenti. Tako se je rodil film »F. P. 1 ne odgovarja«, ki je brez dvoma največji film Ufine produkcije letošnjega leta.

Za izdelavo tega filma je Ufa porabila 72 milijonov dinarjev. Tolikšna vsota je dokaz, da se je moralo napraviti res nekaj izrednega. Poskus ima pa tudi praktično vrednost, ker utegne v bližnji bodočnosti služiti za temelj rednemu letalskemu prometu čez oceane.

V filmu nastopajo v glavnih vlogah Hans Albers kot glasoviti ocean-ski in polarni letalec Ellissen, Sibila Schmitz v vlogi Claire, Pavel Hartmann v vlogi Drosta, zgraditelja umetnega otoka, Peter Lorre kot čas-

nikar in fotografski poročevalec, itd. Režiral je Karl Hartl.

Film je vsa kritika sprejela s pohvalo. Ne samo zaradi njegovega tehničnega pomena, nego tudi zaradi vsebine, ki nas od začetka pa do

ge pri aparatu majhen komičen možak, ki dobi zelo diskretno nalog, da pošlje ob 11. uri ponoči poročevalce največjih listov k Lennartzevi ladjedelnici. Nekaj se pripravlja! Toda izdati ne sme nobenega imena! —

Vitka, zala mlada dama v beli plesni obleki je nehote slišala ta pogovor. Ko je začula besedo Lennartz, je prisluhnila. Nato je neznanca vprašala, kaj se pripravlja, le-ta se ji je pa izmikal in ji ni hotel ničesar povedati. Drugače ji tujec ugaja in ona njemu, in tako preplešeta nekaj plesov. Šele ko odide, izve, da je bil njen plesalec znameniti oceanski letalec Ellissen.

V kakšni zvezi je ta človek z Lennartzevo ladjedelnico? In ob enajstih ponoči! — Pred zaprtimi glavnimi vrati ladjedelnice so se zbrali poročevalci, tudi mali fotografski reporter je med njimi. In tedaj pribriži v avtu tudi dama v beli plesni obleki: njeno ime je Claire Lennartz. Zdajci zagleda luč v sobi prvega nadstropja. Claire odhiti tja z dvema stražnikoma. Vlom! Arhiv je izginil, načrti za F. P. 1 ukradeni! Takrat prihitita Clairina brata, lastnika ladjedelnice, in nato še izumitelj in zgraditelj F. P. 1, bivši pomorski častnik Droste, ki razloži policijskim uradnikom, kaj je F. P. 1: zasidrana letalska ploščad, ki naj plava sredi oceana, na križišču štirih svetov, nekakšno plavajoče letališče, kjer bodo mogla letala pristajati, se zalagati z bencinom, izvršiti reparature: ta ploščad bi približala kontinente na 24 ur.

V baru hotela »Atlantica« sedi Ellissen. Takrat plane noter Claire in mu vrže v obraz, da je vlom njegovo delo; obenem mu pove, kdo je ona. Ellissen ostane miren, in kmalu nato lahko pošlje Claire svoja brata in policijo tja, kjer so skriti ukradeni načrti. Ellissen je hotel namreč samo opozoriti lastnike ladjedelnice na genialne načrte svojega prijatelja Drosta.

Načrt se je posrečil. Brata Lennartz skleneta izvesti projekt F. P. 1. Droste se koj spravi na delo, ki traja več let. Ellissen, ki nikoli ne strpi na miru, snuje nov polarni polet.

Trije glavni

Hans Albers, Sibila Schmitz in Pavel Hartmann igrajo v zvočnem velefilmu Ufine Pommerjeve produkcije »F. P. 1 ne odgovarja« glavne vloge. — Režiral Karl Hartl

Na levi: Sibila Schmitz.

Na desni: Pavel Hartman v treh pozah

konca ne spusti iz napetosti. Dejanje je postavljeno v veliki konflikt mednarodnih interesov in prestiža pri ustvarjanju rednega prometa čez ocean. Igralci so vloge, ki so jim namenjene v tem grandioznem filmu, odlično rešili.

»F. P. 1 ne odgovarja« je film, ki po zasnovi in izvedbi daleč prekaša »Metropolis« in »Ženo na mesecu«, ki sta nam vsem še v živem spominu. Zato smo prepričani, da bo občinstvo nad njim navdušeno.

Kaj se v filmu dogaja

Gospod v fraku, visok, eleganten in zagorel, skratka sportni tip, se preriva med plešočimi pari k telefonu. »Hotel Atlantic, prosim!« Trenutek nato je na drugem koncu pro-

Vse v njem se protivi vstajajoči ljubezni do Claire, ne mara spon, prost hoče biti. Claire bi rada ljubljenega moža obvarovala pred novimi nevarnostmi, in že misli, da je to dosegla, tedaj pa dobi Ellissen povabilo za velik polet. Letalec ves navdušen sprejme. Kratki sen o domačem ognjišču je pokopan, orel vzleti spet v zrak.

Neumorno delajo v Lennartzevi ladjedelnici tehnično čudo F. P. 1. Drosteve oči so povsod, zakaj vse kaže, da je vohunstvo na delu. Čez dve leti javijo zvočniki vseh radijskih postaj sveta, da je veliko delo končano. Sredi oceana je zasidrano majhno mesto iz jekla in stekla s pristajališčem, radijsko oddajno postajo, svetilnikom, popravilnicami, hoteli in hangarji. Letalski promet čez ocean se lahko začne. Ves svet napeto prisluhne.

V majhnem pristaniškem hotelu poslušaj brez zanimanja to vest truden, apatičen mož — Ellissen. Vse v življenju se mu je izjaloviло. Tudi Claire je izgubil, njeno srce pripada Drostu, pogumnemu in energičnemu inženjerju...

Tedaj se zgodi nekaj strašnega. Pri nekem telefonskem pogovoru med ladjedelnico in F. P. 1 se nenadno zaslisi najprej prerekanje, potem pa streli. Zdajci je zveza prekinjena. F. P. 1 nič več ne odgovarja. Kaj se je zgodilo, kje je Droste, ali je še živ? Samo letalec lahko vzpostavi zvezo s plavajočim otokom. Toda v tem viharju lahko le najboljši pilot tvega polet. Ellissen! pomisli Claire. In že odhiti k letalcu. Malo nato se bije letalo z Ellissenom in Claire skozi vihar in dež nad ocean. Kakor izumrl je F. P. 1. Ellissen v viharju le z muko pristane, letalo se pri tem polomi. Iz pristajališča hiti čoln: v njem sedi vrhovni inženjer Damsky, ki strahopetno beži. Drostovi mogočni sovražniki so ga plačali, da uniči veliko delo. On je bil tisti, ki je napadel Drosta in ga z revolverjem nevarno ranil, nato pa odprl ventile, da je jela voda vdirati na otok. Uničil je zalogo olja in dieslov motor se je ustavil. Posadko je v spanju omamil s plinom. Z grozo gledata Ellissen in Claire opustošenje. Droste poroča, čeprav komaj še pri zavesti, kaj se je zgodilo. Ellissen vidi, da ljubi Claire njegovega prijatelja, in tedaj ga premagata srd in ljubosumnost. Naj hudič vzame F. P. 1!

Nevzdržno se potaplja F. P. 1. Obe letali na otoku sta pokvarjeni, in Droste ju skuša z nekaterimi zvestimi vsaj za silo popraviti. Vkljub prestreljeni roki hoče sam odleteti in priklicati pomoč. Tona olja bi za doščala za dieslov motor. Ko je letalo popravljeno, stoji pred njim Ellissen. Spričo grozeče smrtno nevarnosti zmaga v njem prijateljstvo nad ljubosumnostjo. Preklinjajoč spleza v aparat, vzleti v zrak. Kmalu odkrije neko ladjo, pristane na morju, spleza na palubo in kliče na radijskem aparatu pomoč za F. P. 1. Z vseh strani hite parniki in velika letala na pomoč. Dieslov motor spet dela. F. P. 1 je rešen! In Ellissen...

Kaj pravi znanstvenik

o filmu »F. P. 1 ne odgovarja« in o možnosti letalskega prometa čez ocean s pomočjo umetnih otokov

Piše dr. P. Thieme,

tajnik »Društva za proučevanje rednega prekooceanskega letalskega prometa«

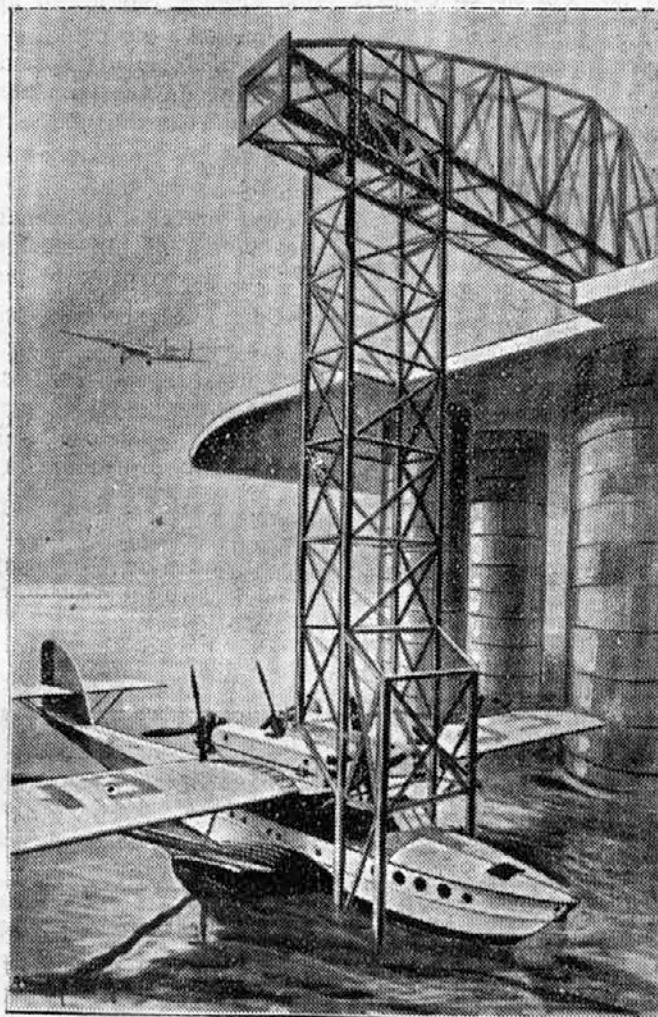
Filmska družba Ufa je izdelala zvočni film, ki temeljito načinja problem prekooceanskega letalskega prometa. V središču filmskega de-

janja je »umetni otok«, ki naj bi bil nekako plavajoče letalsko oporišče sredi Atlantskega oceana. Film se imenuje »F. P. 1 ne odgovarja«; zanj je družba napravila z velimi troški sredi Vzhodnega morja gradnjo, ki naj bi verno ponazorila umetne otoke, kakršne bomo v najbrž ne predaljnji bodočnosti videli sredi oceanov. Ogledal sem si te res impozantne gradnje in moram reči, da so se pri izvedbi dekorativno zelo učinkovitih načrtov arhitekta Kettelhuta in inženjerja Henningerja izognili vsemu, kar bi količkaj dišalo po utopiji in fantastiki — že zato, ker bi bilo take fantastične načrte dosti težje izvršiti. Seveda Ufa ni mogla zgraditi pravega, pravega oceanskega otoka v originalnih dimenzijah. Iz čisto materialnih razlogov se je morala omejiti na to, da je zgradila samo del takega plavajočega letalskega oporišča; a v kljub temu je ploščad na Ufinem otoku dolga 180 metrov, široka pa 50 metrov. Torej tolikšna, da na njej lahko pristajajo in vzlete manjša letala. Te gradnje nam podajajo zelo poučno sliko o bistvu takih plavajočih letalskih oporišč; kdor jih je videl, je bil poln vere, da ni več daleč čas, ko bodo taki otoki res kmalu plavali sredi oceanov in posredovali letalski promet med celinami.

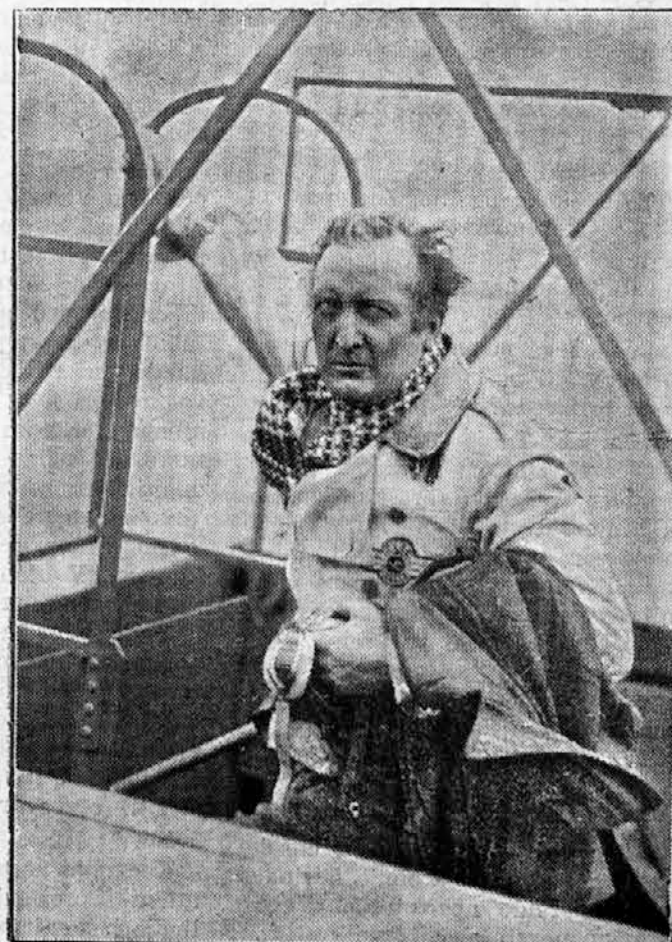
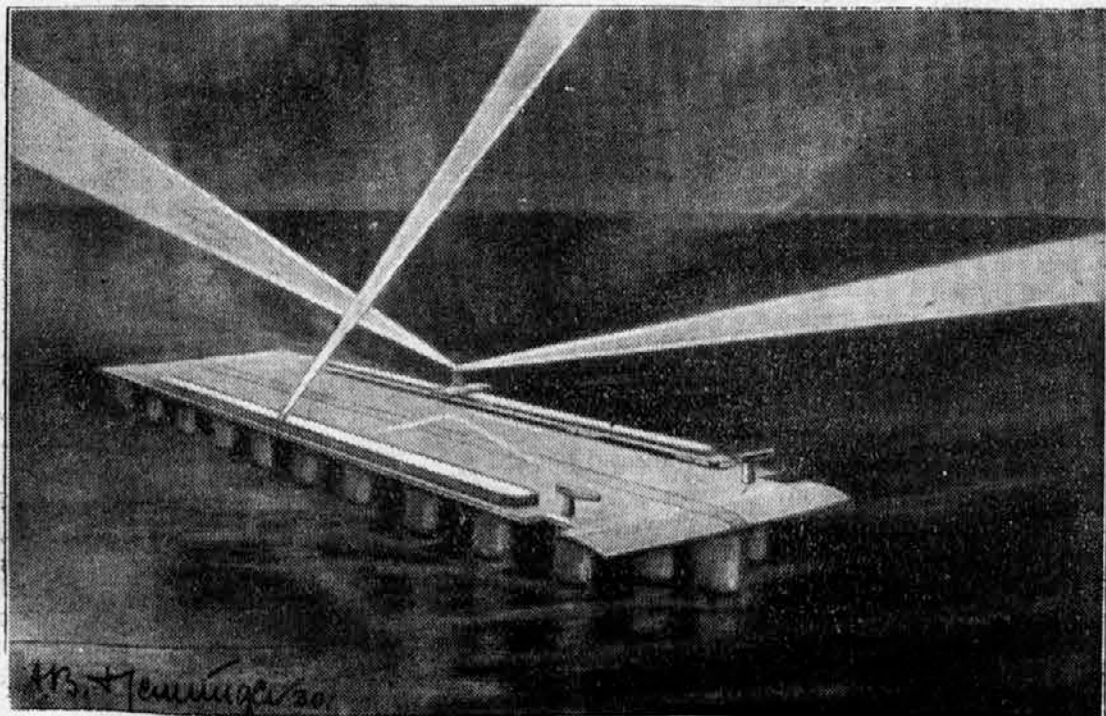
Pri gradnji teh naprav — ki so jih po končanju filma morali spet podreti — se je tehnično vodstvo Ufe opiralo na tehnično neoporečne in vestno izdelane načrte inženjerja Henningerja, drugega predsednika »Društva za proučevanje rednega prekooceanskega letalskega prometa«.

Henninger se že od leta 1924 bavi s problemom prekooceanskega letalskega prometa in je na podlagi izkustev, ki so jih dali dosednji oceanski poleti, prišel do prepričanja, da je redna letalska služba čez morje nemogoča, če ne postavimo med kontinente oporišč za letala. Kajti drugače bi bil bodoči oceanski letalski promet izročen na milost in nemilost muhavosti vremena.

Upajmo da bo to pionirsko delo Ufe rodilo kmalu praktičen uspeh!

Zgoraj: Prizor iz filma »F. P. 1 ne odgovarja«: Zerjav, s katerim dvigajo vodna letala. — Spodaj: Reflektorji razsvetlujejo s svojo žarko lučjo jekleni otok sredi Atlantskega oceana in kažejo letalom varni pristan. — Na desni: Hans Albers v vlogi svetovnoznane letalca Ellissna v trenutku, ko sede v letalo da reši otok »F. P. 1« pred pogubo.

Intervju

Napisal Mark Twain. — Poslovenil F. M.

Zastaven in okreten dečko se je na moje povabilo vsedel. Dejal mi je, da je v zvezi z listom »Dnevni grom«, in potem dodal: »Upam, da ne boste nejevoljni, če vas intervjuvam.«

»Če me — kaj?« sem vzkliknil.

»Če vas intervjuvam.«

»A — tako! Aha! Kakopak, da! Hm! Da — seveda!«

Tisto jutro je bilo v meni nekaj nápak. Duševne moči so mi bile v slabem stanju. Stopil sem k polici, kjer je stalo lepo število knjig. Ko sem kakih šest ali sedem minut zaman brskal med njimi, sem čutil, da se moram obrniti proti mladeniču.

»Kako to pišete?« sem vprašal.

»Pišem? Kaj menite?«

»Intervjuvanje.«

»Nebesa...! Pa čemu hočete pisati?«

»Ne, ne, nočem pisati. Pogledal bi le rad, kaj to pomeni.«

»Hm! Priznati vam moram, da je to čudno — sicer vam lahko jaz povem, kaj to pomeni, če namreč — če...«

»Oh, zelo ste prijazni. Izvrstno! To zadostuje. Jako zadostuje. Jako vam bom hvaležen.«

»In: i-n, ter: t-e-r, inter...«

»A — vi pišete torej z I?«

»Seveda. Kajpada!«

»Radi tega sem, glejte, tako dolgo iskal.«

»Toda, dragi moj gospod, čemu ste pa hoteli pisati?«

»Jaz — v resnici niti ne vem. Imel sem pred seboj enciklopedijo pa sem iskal zadaj. Nadejal sem se, da najdem med slikami. Na žalost je knjiga zelo stare izdaje.«

»Dragi prijatelj, tudi v najnovejši izdaji bi med slikami — ali, dovolite mi, gospod, in ne štejte mi v hudo — vi niste videti tako — tako bistroumen kot sem pričakoval. Ne zamerite mi, prosim.«

»O, prosim, prosim! To sem slišal že velikokrat. Resni ljudje, ki nimajo navade laskati se, ki nimajo niti vzroka, da bi se laskali, so mi često omenili, da sem v tem oziru naravnost čudovit. Da, da! Z navdušenjem so govorili o tem.«

»To si lahko mislim. Zdaj pa, kar se tiče intervjuva — znano vam je, da je običaj današnjih časov intervjuvati vsakogar, čigar ime je prišlo v javnost.«

»Res? Tega nisem še nikoli slišal. To mora biti močno zanimivo. S čim se pa to izvede?«

»(Oh, oh! To je obupno!) Včasih se to izvrši z bičem, navadno pa tisti, ki intervjuva, stavi vprašanje, na katerega intervjuvani odgovarja. Ta način je zdaj močno priljubljen. Dovolite mi, da vam podam nekaj vprašanj, ki naj razsvetlijo nekatere najvažnejše točke vaše javne in zasebne preteklosti.«

»Dobro! Z veseljem sem pripravljen odgovarjati. Z radostjo! Moj spomin je sicer malce slab, pa to menda ne bo mnogo škodilo. Zares, nereden je moj spomin, zelo nereden. Včasih mi dirja, da ga ne morem dohajati, včasih pa potrebuje štirinajst dni, da preide neko točko. Velike skrbi mi povzročajo.«

»O, to nič ne de, da le storite, kar je v vaši moči.«

»O, to bom. Zelo se hočem potruditi.«

»Hvala. Ali ste pripravljeni?«

»Da.«

»Torej začnimo s prvim vprašanjem: Koliko ste stari?«

Odgovor: »V juniju bom imel devetnajst let.«

Vprašanje: »Kaj govorite! Sodil sem, da boste imeli petintrideset ali šestintrideset let. Kje ste se rodili?«

Odg.: »V državi Missouri.«

Vpr.: »Kdaj ste začeli pisateljati?«

Odg.: »1836.«

Vpr.: »Toda kako je to mogoče, če ste stari komaj devetnajst let?«

Odg.: »Ne vem. Gotovo se vam zdi to čudno.«

Vpr.: »Zares se mi zdi. Kdo izmed vaših znancev je bil po vašem mnenju največji čudak?«

Odg.: »Aron Burr.«

Vpr.: »Ne, veste kaj! Če ste stari šele devetnajst let, ne morete poznati Arona Burra.«

Odg.: »No, če vi bolj veste, zakaj me vprašujete?«

Vpr.: »To sem le tako domneval. Kako ste se seznanili z Burrom?«

Odg.: »Neki dan sem bil slučajno pri njegovem pogrebu in ob tej priliki mi je rekel, naj ne delam takega trušča, ker...«

Vpr.: »Sveta nebesa! Ako ste bili pri njegovem pogrebu, tedaj je ven-

dar moral biti mrtev. In če je mrtev, kako ga je neki moglo brigati, če delate trušč ali ne?«

Odg.: »Kako naj to vem? Zmeraj je bil čudak.«

Vpr.: »Tega vsekakor ne morem sporočiti javnosti. Pravite, da se je pomenkoval z vami in da je bil mrtev?«

Odg.: »Saj nisem dejal, da je bil mrtev.«

Vpr.: »Torej ni bil mrtev?«

Odg.: »Hm, nekateri pravijo, da je bil, drugi pa, da ne.«

Vpr.: »Kakšnega mnenja ste bili vi?«

Odg.: »O, mene ni ta stvar prav nič brigala. Saj ni bil moj pogreb.«

Vpr.: »Pa ste potem — no, saj tega ne bova mogla spraviti na čisto. Dovolite, da vas vprašam kaj drugega. Katerega dne ste se rodili?«

Odg.: »V ponedeljek 31. oktobra 1693.«

Vpr.: »Kako! To vendar ni mogoče! Potem bi bili stari sto osemdeset let. Kako boste to pojasnili?«

Odg.: »Saj ne nameravam pojasnjevati.«

Vpr.: »Prej ste trdili, da imate devetnajst let, sedaj pa pravite, da jih imate sto osemdeset. To je vendar velikansko protislovje.«

Odg.: »Ha! Tak ste opazili! (Stisneva si roke.) Tudi meni se je dozdevalo, da je to protislovje, prav na trdnem pa le nisem bil. Kako brž ste to opazili!«

Vpr.: »Prisrčna hvala za poklon! Ali ste kdaj imeli, oziroma, ali še imate kaj bratov ali sester?«

Odg.: »Hm. Menim, ... menim, da. Ne spominjam se več.«

Sreča

Ta pravljica — kaj naj pa že bo, če ne pravljica — ima vendar to dobro stran in veliko, neprecenljivo prednost, da je resnična. Vsa, kakor jo boste slišali, se je zgodila na Silvestrovo, in prav to dvigne njeno pesniško vrednost najmanj za sto odstotkov...

Tudi v Parizu čakajo na novo leto pri vinu v razkošnih dvoranah, plešejo in se vesele. Na neki dobrodelni prireditvi je torej sedel na Silvestrov večer znani tvorničar avtomobilov R. v družbi svojih dam. Nepričakovano je stopilo mlado dekle k mizi s košarico srečk. Lepa, nenavadno lepa je bila. Mehanično je ponujala srečke in hvalila sijajne dobrotke, ki čakajo srečnega kupca. Industrijeva žena je kupila srečko. Tako mimogrede je vprašal bogati gospod ljubko dekletce, zakaj je tako žalostna. V očeh je imela takoj solze, kakor po naročilu. Obotavlja se je pripovedovala, da je še pred tednom imela dobro službo. Prav za božič so jo odslovili in zdaj si mora pač na tak ali podoben način služiti kruh. Da ne bi bilo videti kakor miloščina, a da ji vendar dajo nekaj za služiti, je vsa družba pri mizi kupila še nekaj srečk.

Komaj je napočilo novo leto in so utihnile proslavilne trobe in so se ljudje izpustili iz objemov, so že pri-

čeli napovedavati izžrebane srečke. Industrijevo omizje je zadelo dva največja dobitka, kakor da bi se bil zgodil čudež.

Ta usodni slučaj je imel dvojno posledico.

R., ki je bil praznoveren, kakor more biti samo velik bančnik, je stekel iskat malo dekletce, ki je njemu in njegovi družbi tako nepričakovano prineslo srečo kar v prvih minutah novega leta. Našel jo je skromno stišnjeno v neki kotiček in jo je zmagoslavno vodil od mize do mize. V borih desetih minutah je bila njena košarica s srečkami prazna. In potem...

Počakajte! Stvar se ne bo tako razvila, kakor morda mislite. Ne bomo pričeli pri razkošni zaroki, ki bi napravila malo tčkarico na mah za ženo najbogatejšega Francoza. A vendar... Komaj je minulo zopet deset minut, je imelo malo dekletce prav trdno pogodbo v žepu. Dobil je zelo odgovorno in dobro plačano mesto tajnice v slavni francoski tvornici avtomobilov.

Taka je torej pravljica o lepi nezaposleni deklici, ki je imela solze v očeh. Sicer ni našla svojega kraljeviča, kakor mora prav za prav to v pravljicah biti, vendar se je je Bog usmilil, da si bo v novem letu pošteno zaslužila vsakdanji kruh...

Vpr.: »To je najčudovitejša izjava, kar sem jih doslej slišal!«

Odg.: »Kako to menite?«

Vpr.: »Prosim, pogledjte semkaj. Čigava je ta slika na steni? Ali ni to vaš brat?«

Odg.: »Oh, da, da, da! Sedaj sem se šele domislil. To je bil moj brat Viljem. Bill smo mu rekli. Ubogi, stari Bill!«

Vpr.: »Zakaj? Ali je mrtev?«

Odg.: »Kakor se vzame. Menim, da je. Gotovega pa nihče ne ve. Bil je skrivnosten dogodek.«

Vpr.: »To je žalostno, zares žalostno. Torej je izginil?«

Odg.: »Da. Na kar enostaven način. Pokopali smo ga.«

Vpr.: »Pokopali? Pokopali, ne da bi vedeli, ali je mrtev ali ne?«

Odg.: »O ne, tega ne! Bil je mrtev dovolj.«

Vpr.: »Priznati vam moram, da tega nikakor ne morem razumeti. Ako ste ga pokopali in vedeli, da je bil mrtev...«

Odg.: »Oh, ne ne! Mi smo le mislili, da je mrtev.«

Vpr.: »Sedaj šele razumem. Torej se je spet zavedel?«

Odg.: »Kaj še! To mu še na um ni prišlo.«

Vpr.: »Kaj takega še nisem slišal, kar sem živ. Nekdo je mrtev. Pokopajo ga. Kje torej tiči zagonetka?«

Odg.: »Saj to je ravno, vidite, za to gre! Poslušajte! Bila sva dvojčka — Bill in jaz — in ko nama je bilo komaj štirinajst dni, so naju zamenjali. In eden od naju je utonil. Nekateri so menili, da je bil to Viljem, drugi pa, da jaz.«

Vpr.: »To je strašno čudno. Kaj menite?«

Odg.: »Vrag si ga vedi! Ta strašna uganka je vrgla senco na vse moje življenje. Hočem vam zaupati skrivnost, ki je še živi duši nisem zaupal. Eden izmed naju je imel posebno znamenje, veliko znamenje na levi roki. To sem bil jaz. Ta otrok je bil tisti, ki je utonil!«

Vpr.: »No, tedaj. Po vsem, kar ste mi povedali, ne vidim na stvari prav ničesar skrivnostnega.«

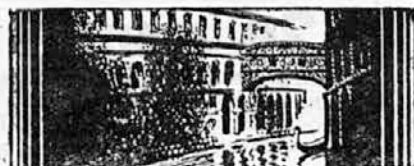
Odg.: »Ne? Jaz pa. Na noben način ne morem razumeti, kako so mogli ljudje pograbit napačnega otroka in ga pokopati. Toda, psst!... Molčiva o tem. Družina bi utegnila kaj slišati in vrag ve, da imam že brez tega dovolj skrbi.«

Vpr.: »Tako — zdi se mi, da bom imel za enkrat dovolj gradiva. Zelo sem vam hvaležen za vašo prijaznost in trud. Le ono poročilo o pogrebu Arona Burra me še vedno zanima. Ali bi mi hoteli povedati, katera okolnost vas je dovedla do mene, da je bil Burr čudak?«

Odg.: »O! Bila je le malenkost. Izmed petdesetih ljudi bi je niti eden ne bil opazil. Ko je bil pogrebni govor končan in se je sprevod začel pomikati proti pokopališču — Burrovo truplo je ležalo lepo v krsti — tedaj si je bil rekel Burr, da bi ne bilo tako napačno, če bi še enkrat — poslednjič — pogledal po svetu. In v tem je že vstal ter prisedel h kočijažu.«

Po teh besedah se je mladenič prestrašeno umeknil in izginil skozi vrata. Nikoli več ga nisem videl. Škoda, prijeten družabnik je bil.

MOST VZDIHOV

58. nadaljevanje

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZÉVACO

Zato je trepetal pol od strahu, pol od sočutja, nekoliko je bilo obžalovanja in nekoliko občudovanja samega sebe, ko je zdaj povzel:

»Ne, Bembo, ne sanjaš. Da, res sem jaz, Aretino, ki odklanjam nakazilo na pet tisoč srebrnikov, katero si pravkar podpisal.«

Zakaj kardinal je bil kar sam vzel črnilnik, pero in papir, nakazilo podpisal in ga porinil pred Aretina.

»Tak vzemi vendar!« je velel.

»Ne!« je odgovoril Aretino in vrgel goreč pogled po papirju. V tem pogledu je bil nekaj komičnega in tragičnega hkratu.

Bembo je vstal, stopil pred Pietra Aretina in zagodrnjal:

»Torej me hočeš prisiliti, da nekoliko poglobim skrivnost tvojega potovanja h Giovanniju Medicejskemu in umora velikega vojskovodje?«

Te besede je rekel na slepo srečo, iz nedoločnega suma, ki mu je ostal glede Aretinove vloge v tisti zadevi. Toda Aretinec je bil prepričan, da kardinal zadosti ve, da bi ga lahko ovadil dožu in ga poslal gnit v podzemeljsko ječo. Groza ga je prešinila.

In ko mu je Bembo iznova ponudil dragoceni papir, ga je Aretino to pot s široko gesto vzel, češ:

»Kaj mi naposled te stvari mar!«

»Torej,« je tedaj dejal kardinal, »velja, kakor sva se dogovorila?«

»Seveda. Prvi mah, odkrito priznam, me je prevzelo usmiljenje do male...«

»Usmiljenje!« je zaškrtal Bembo. »Usmiljenje — zato ker jo ravno jaz ljubim, kaj ne? In ker naj bom jaz obsojen na to, da ne smem ljubiti, ne ljubljeno biti! Bogme, lepo usmiljenje! Ker hočem vzdigniti k sebi to kurtizansko hčer, ker hočem napraviti njeno srečo! Če bi jo pa poslednji pristaniški nimanič s kodrastimi lasmi in tenkimi brki potegnil s seboj v blato ob spremljevanju kitare — o, saj takrat ne bi imel usmiljenja z njo! Samo meni, meni je prepovedano biti moški!... Sicer pa kaj mi mar! Kakor bom hotel, tako se bo zgodilo, vse drugo se me ne tiče!«

Aretino je nemo opazoval moža, ki je govoril te besede s tako spačenim obrazom, s tako plamenečimi očmi, da se je tisti trenutek res zdel veličasten.

Zdaici se je Bembo pomiril.

»Z Bogom,« je dejal. »Ne pozabi, da se zanesem na Aretina... in na Aretinke.«

Pietro ga je spremil in počakał, dokler mu ni izginil izpred oči. Nato se je zamišljen vrnil v sobo in se spustil v naslanjač.

Toda kmalu je odmahnil z roko in zamrmral med zobmi:

»Eh, še vročino dobim, če se bom tolikanj ukvarjal s to ljubavno zgodbo, ki vendar ni nič posebnega. Pri vseh hudičih, z dičnim Giovannijem Medicejskim sem doživel še vse drugačne istorije! Naj se zgodi z Bianco kar hoče. Naj Bembo napravi, kar ga je volja! Zdajle se mi pa zdi, da bi bilo čas iti spat. Dani se že...«

Komaj je stopil v spalnico, se je že zaslišalo njegovo zmerjanje:

»Paolina! Kiara! Perina! Margerita! Psice peklenske! Ze spet ni blazine na postelji! In ogenj v kaminu je pošel! Seveda, zanikarnice, nesramnice, spat gredo, jaz naj pa delam! Le čakajte! Vas bom že zbudil s korobačem...«

XI

Beneški kardinal

Kakor smo videli iz Aretinovih besed, se je že skoraj danilo, ko se je Bembo odhajaje od svojega dičnega zaveznika, vračal domov. Pred vrati ga je že čakal njegov komornik; ko ga je zagledal, je tresoč se vzkliknil:

»Oh, Visokost, kakšna noč! Kakšen hrup!«

»Tiho!« je zasikal Bembo, videč, da so se ustavili dva ali trije ponočnjaki in ju opazovali. »Naj se zgodi karkoli, zapomni si že, da je treba paziti na ljudi. Najprej stopiva noter. Kričal boš pozneje!«

Komornik je ponižno sklonil glavo in šel za svojim gospodarjem.

Ko je bil Bembo v svojem kabinetu, si je jel najprej obvezovati rane na roki, ki so ga strašno skelele.

»Zdaj,« je dejal in se vsedel, »zdaj pa govori. In pred vsem: bodi kratek.«

»Visokost,« je dejal komornik, »vlomili so v palačo.«

»Vlomili?« Bembo je nabral čelo. »Pa vendar ne tatovi?«

»Ne, Visokost, zakaj dotehnili se niso ničesar, kakor sem se mogel prepričati, ko so odšli.«

Bembo je vsa kri izginila z obraza.

Če bi bila tolpa razbojnikov izropala njegovo palačo — takrat niso bile takšne reči nič čudnega — bi ga le malo osupilo in prizadelo. Toda ti ljudje niso ničesar odnesli! Le po kaj so potem prišli? Komornik mu je jadrno hitel odgovarjati na neizgovorjeno vprašanje.

»Bilo je, Visokost, nekako okoli dveh. Služinčad je že davno spala, le jaz sem bedel, ker ste mi tako zapovedali. Zdaici zaslišim udarce po vratih. Ker vaš signal poznam, sem se varoval, da bi odprl. Potem iznova trkanje. In ker se ne ganem, zaslišim koj nato, kako skušajo z železnimi palicami dvigniti vrata iz tečajev. Jaz začnem kričati. Služinčad prihiti. Toda ob istem času se vrata podajo in v palačo vdre tolpa demonov. Eni zgrabijo slugo in jih z bodali ukrote, drugi pa naglo prižgo plamenice. Eden izmed njih, gotovo poglavar, vpraša, kdo je kardinalov komornik. Povem mu, da sem jaz. Tedaj pride k meni, me pogleda od nog do glave in mi nastavi pištolo na prsi, rekoč: Vodi me v sobo svojega gospodarja. Hočem se upreti, takrat pa napne svojo pištolo. Tedaj se udam in ga odpeljem v sobo vaše Visokosti. Videč, da vas tam ni, zakriči:

»Kje je tvoj gospodar?«

»Na potovanju.«

»Lažeš!«

»Ne lažem, tako mi Matere božje!«

»Vodi me, da preiščem palačo.«

Potem so razbojniki preiskali vse sobe po vrsti; pogledali so za zavese, odprli omare, skratka izvršili temeljito preiskavo, ki je trajala celi dve uri. Nato so odšli, ne da bi bili komu kaj žalega storili, in ne da bi bili kaj odnesli, kakor sem vaši Visokosti že povedal.«

In dični komornik je še dodal:

»Še zdaj se ves tresem.«

»Roland!« je zamrmral Bembo s prstenim obrazom. »Prav,« je rekel na glas, »pusti me zdaj samega. Potreben sem počitka. Natanko čez tri ure pa me zbudi.«

»Kakor želite, Visokost.«

»Poskrbel boš, da bodo vsa vrata zaprta in zapahnjena, in potem pojdeš sam k policijskemu šefu gospodu Gvidu Gennaru ter mu v mojem imenu poveš, kaj se je to noč pripetilo. Prosil ga boš, naj pride k meni, dotlej naj pa pošlje stražo kakih dvajsetih strelcev, da bodo stražili palačo, ko v teh nesrečnih časih še prebivališče sinov svete Cerkve ni varno pred drznostjo razbojnikov. Pojdi!«

Komornik se je podviral, da izvrši zapovedi, ki mu jih je dal Bembo samo za to, da spravi svoje ljudi na krivo pot. Zakaj kardinal je bil trdno prepričan, da se nočni gostje o belem dnevu ne bodo vrnili.

»Roland mi je za petami!« je premišljeval ves prepaden. »V Benetkah se skriva, in nihče mu ne more do živga, nihče ga ne vidi, nihče ga ne more zgrabiti. Zaman imajo vsi beneški biriči nalogo, da ga dobe v svoje roke! Izmuzne se iz vseh pastí; toda jaz se ne izmuznem njegovim rokam, če ostanem v Benetkah! Krog se sklepa okoli mene. Če ostanem tu, sem izgubljen. Še toliko časa mi ne ostane, da bi izvršil, kar sem zasnoval... Brez odlašanja moram bežati.«

Kaj je Bembo zasnoval, se naši čitatelji še spomnijo.

Njegov načrt je bil v glavnem ta, da zapusti Benetke in odvede Bianco s seboj. V trenutku, ko je bil sklenil zbežati, je Sandrigo še živ; poroka je bila napovedana za soboto. Bembo je hotel po prvotnem načrtu zares izpolniti besedo, ki jo je dal Sandrigo; toda po končani poroki bi bil dal Bianco ugrabiti in jo odpeljati k Aretinu. Saj smo ga slišali, kako se je bil domenil z Imperijo in nato še z Aretinom, ki naj bi čez nekaj dni spravil Bianco s pomočjo svojih Aretink iz Benetk.

Del tega načrta je bil izvršen: Bianca je bila v Bembovi oblasti in zdaj je pri Aretinu na varnem.

Drugače pa Bembo še ni vedel, da je Sandrigo mrtev.

Toda kar poroko zadeva, je bil besede razbojniku odvezan; Bianca je bila sama od sebe zbežala iz Imperijine palače. Sandrigo pa ni mogel vedeti, kaj se je z deklico zgodilo.

Ostal je tedaj še drugi del načrta.

Najprvo morajo Aretinke opraviti svoje delo z Bianco; to bi trajalo kakih štirinajst dni. Potem pride na vrsto odhod Aretina iz Benetk z vsemi njegovimi Aretinkami, vstevši Bianco.

In ta drugi del načrta je nočni dogodek, ki ga je komornik popisal Bembo, prevrgel. Nič več ni časa štirinajst dni, da še ostane v Benetkah! V teh štirinajstih dneh bi ga Roland prav gotovo ubil!

Bembo je sklenil, da se spravi brez odlaganja na delo.

»Jutri moram biti z Bianco že izven Benetk!«

Tak je bil njegov sklep.

Ko si je bil kardinal sam s seboj o vsem na jasnem, je legel in zaspal. Prisilil se je k spanju. Zapovedal si je, da mora pozabiti vse na svetu, da se mu duh osveži in telo odpočije v teh nekaj urah spanca. Moč tega človeka nad samim seboj je bila tolikšna, da je res globoko zaspal; in še več, predramil se je natanko ob tisti uri, ko naj bi ga komornik zbudil. Ravno se je bil dobro oblekel, ko je potrkalo na vrata in komornik mu je najavil prihod policijskega šefa.

Kardinal je sprejel Gennara z odpočitim in vedrim obrazom.

Ponudil mu je stol in dal poklicati svojega tajnika.

»Saj dovolite?« je dejal ljubeznivo.

»Na razpolago sem vam, Visokost,« je odgovoril Gennaro.

Za naše nagrade

je še malo časa. Poravnajte čim prej morebitni zaostanek in obnovite naročnino za 1. četrtletje 1933, ter pošljite rešeno skrialnico. — Kakor smo obširneje utemeljili v 50. številki, smo rok za skrialnice in obnovo naročnine podaljšali do prvih dni po novem letu. Zato takoj pošljite naročnino, če je še niste, da si pridobite pravico do tekmovanja.

Kardinal si je dal predložiti seznam oseb, ki so ga prosile avdijske.

»Izvolite sporočiti, da bom sprejemal šele jutri,« je dejal svojemu tajniku. »Čakajte,« je vzkliknil, listaje seznam, »povejte župniku pri Angelski župniji v Rimu, da ga prosim, naj bi po veliki maši pri meni obedoval. Povejte tudi beneškim vikarjem in dekanom, da pojdem prihodnji teden na vizitacijo in da jih prosim, naj pripravijo prošnje, ki bi mi jih radi predložili. Še to, da ne pozabim: prihodnji četrtek moram pridigati pred njegovo Visokostjo beneškim dožem; pripravite v ta namen stole zanj in za njegovo spremstvo.«

Ko je kardinal govoril, si je tajnik zapisoval njegove zapovedi. Bembo je govoril počasi in premišljeval.

»Nu, ali je še kaj?« je zamrmral, kakor bi govoril sam s seboj. »Ne, mislim, da je to vse, kar imam opraviti prihodnji teden.«

Odslovil je tajnika.

»Dosti dela boste imeli prihodnje dni,« je tedaj rekel Gennaro z nasmehom, ki je kardinala stresel.

Obenem je opazil, da upira policijski šef oči v njegovo obvezano roko; skril jo je za suknjico in odgovoril:

»Res, dragi gospod; in mislim, da bo teden za njim še hujši. Pa se ne pritožujem. Kaj naj počnem s svojim časom, če ga ne bi posvetil izpolnjevanju svojih dolžnosti v splošni blagor? Toda kakor je videti, to pastirju ne brani, da ga ne bi volkovi napadli.«

»V mislih vam je, Visokost, drzni napad na vašo palačo v prošli noči?«

»Da, prav to. Kaj porečete? Dal sem vas poklicati, da slišim vašo sodbo o tem.«

»Mislim, da je dogodek v toliko resnejši, ker se je pripetel prav tedaj kakor neki drugi, ki ga vaša Svetlost ta trenutek najbrž še ne pozna, in malone ob istem času kakor se zdaj pripravlja še tretji.«

»Kaj hočete reči?« je z gluhim nemirom vprašal Bembo.

»Pojdimo po vrsti. Malo prej so našli v kanalu dve trupli, združeni v tesnem objemu, ki ga še smrt ni mogla raztrgati. Bili sta trupli nekega moškega in neke ženske. Ženska se je imenovala Juana. Ali vaša Svetlost pozna to ime?«

»Ne,« je odkrito odgovoril Bembo.

»To žensko,« je povzel Gvido Gennaro, »smo dolgo imeli pod nadzorstvom, potem nam je pa izginila, in prišli smo do prepričanja, da je bila v tajni službi sina nekega bivšega doža.«

»Rolanda Candiana!« je gluho vzkliknil kardinal.

»Da, njega samega. Vaši Svetlosti gotovo ni neznano, da se ni odrekal zahtevam po očeto-tem nasledstvu... Pa tudi moškega smo spoznali. Bilo je truplo nekdanjega razbojnika, ki je nedavno po prečudni sreči, ki je dosti ljudi ni moglo razumeti, postal poročnik med beneškimi strelci.«

»Sandrigo!«

Kardinal je izustil ta vzklik s pravcato grozo. Niti na um mu ni prišlo, da bi se obradoval smrti toli nevarnega tekmeča. Vztrepetal je od groze. Zakaj Sandrigova smrt, Rolandovo delo, je napoved tudi njegove smrti!

Policijski šef se je nasmehnil.

»Visokost ste ga torej poznali?« je vprašal.

»Ne; vem samo to, da je storil velike usluge...«

In čez trenutek zamišljenosti je dodal:

»Tak Sandrigo je umorjen!«

»Tega nisem rekel. Toda ugenili ste. V poročnikovih prsih je tičalo do ročaja bodalo. Tisti, ki mu ga je zabodel, ni vaju zgrešiti svojih sunkov!«

Bemba je stresel mraz.

»In kaj domnevajo?« je vprašal.

»Domnevajo, ali vsaj jaz domnevam, jaz, čigar poklic zahteva, da vidim jasno v vseh skrivnostih, jaz torej domnevam, da je ta Juana izvalila Sandrigo v zasodo, da ga je Roland Candiano potem ubil.«

»A ona sama?«

»Njo je pa morda zato ubil, ker ga je izdala... Toda vidim, da je moje pripovedovanje

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
L J U B L J A N A

mного bolj razgrelo domišljijo vaše Svetlosti, kakor sem pričakoval...«

»Ne, ne! Kar nadaljujte... Le to je, razumeti morate, taki strašni dogodki vznemirijo mirne ljudi, kakršen sem jaz...«

»To tem bolj razumem, Visokost, ker je tudi mene ta dvojni umor globoko presunil.«

»Ali niste govorili še o nekem drugem dogodku?...«

»Tako bom pri njem. Obe trupli so našli v kanalu, kakor sem povedal vaši Svetlosti. Toda nedaleč od njiju so našli še prevrnjen čoln; lep čoln, tako mi vere.«

»Brez dvoma čoln obeh umorjencev?«

»Mogoče! Jaz sem ga takoj spoznal. Bila je slavnostna gondola neke ženske, o kateri je vaša Svetlost morda že čula govoriti, in ob katere imenu bi moral zardeti, če bi ga tu povedal.«

»Katera ženska je to?« je vprašal Bembo, ne da bi bil vzel Gennarovo ironijo na znanje.

»Slavna kurtizana,« je počasi odgovoril policijski šef, »kurtizana Imperija.«

Bemba je vrglo pokonci.

»Kaj!« je zakričal. »Tudi ona umorjena!«

Kardinalov obraz se je spačil od groze.

Sandrigo mrtev! Imperija umorjena! Zdaj je on na vrsti!

»Ne, Visokost,« je mirno odgovoril policijski šef; »če vas usoda te ženske kaj zanima, se lahko pomirite: ni mrtva...«

Bembo je spet sedel, ali bolje, padel na svoj stol.

Gvido Gennaro je povzel:

»Kurtizana Imperija je zdaj v svoji palači, o tem sem se bil diskretno prepričal; tem bolj, ker je bila ena izmed mojih najprvih misli, da je ona umorila Sandrigo in Juana. Toda hitro sem prišel do spoznanja, da je nedolžna na tem dvojnem umoru. Pa vendar se je morala tudi ona bati nečesa podobnega. Zakaj doznal sem, da se pripravlja na odhod iz Benetk. Najpozneje jutri Imperije ne bo več v Benetkah in bo na poti v Rim.«

Bembo se je globoko zamislil.

Vprašal se je, kam policijski šef meri.

»Kakšno zvezo vidite,« je vprašal, »med Sandrigovo smrtjo in kurtizaninim odhodom po eni, in napadom na mojo palačo po drugi strani?«

»Nikake zveze, Visokost. Rekel sem samo, da se je oboje pripetilo istočasno. Toda ta istost se mi zdi čudna; in izprašujem se, ali niso ljudje, ki so ubili Sandrigo in silijo Imperijo k begu, prav isti, ki so se prošle noči hoteli polastiti vaše Svetlosti.«

»S kakšnim namenom, po vašem?«

»Kaj vem? Nemara iz osebnega maščevanja...«

»Tak mislite, da se hoče Roland Candiano zaradi nečesa nad menoj maščevati?« je kriknil Bembo.

Toda komaj je izgovoril te besede, ko se jih je že grenko skesal. Nasmeh, ki se je zarisal na Gennarovih ustnicah, mu je dal vedeti, da pozna policijski šef dosti skrivnosti.

»Kaj mi naposled vsega tega mar!« je srdito dejal sam pri sebi. »Jutri bom prav tako kakor Imperija že zunaj iz tega železnega kroga, ki se začena sklepati okoli mene. Jutri bom že na begu! Jutri bom rešen!«

»Naj bo kakor hoče,« je povzel Gvido Gennaro, »v nekaj dneh bom vedel vse zastran tega napada na vašo palačo. Toda dotlej, če naj dam dober svet vaši Svetlosti...«

»Dajte ga, dajte...«

»Nu, da sem na vašem mestu, Visokost, ne bi drevi, ne jutri, ne dober mesec dni spal v tej palači.«

Bembo je vstal.

»V zmoti ste,« je svečano odgovoril. »Škof mora ostati v svoji škofovski palači. Bog, ki me je varoval to noč, ko me je poslal k postelji umirajočega ob uri, ko se je pripravljala napad name, me bo tudi v bodoče varoval. Ne drevi, ne jutri ne prihodnje dni se ne bom genil od tod.«

»Občudujem pogum vaše Svetlosti,« je odgovoril Gvido Gennaro in se tako globoko priklonil, da Bembo ni mogel videti njegovega posmeha. »Toda jaz bom storil svojo dolžnost. Poslal sem že dvajset strelcev, da bodo stražili pred vašo palačo. Ostali bodo tu noč in dan, dokler ne mine slednja nevarnost.«

»To s hvalečnostjo sprejemem,« je dejal Bembo.

Gvido Gennaro se je tedaj poslovil od kardinala in odšel, mrmraje sam pri sebi, manec si roke:

»Mojih dvajset strelcev bodo temeljito stražili, Visokost, to vam jamčim!... Preden jo mislite popihati, moram vedeti, ali ste ostali zvesti Altieriju ali ne, in ali ste tudi vi vpleteni v veliko zaroto. Vas še manjka v moji zbirki, Visokost...«

Ko je Bembo ostal sam, je začel žurno zbirati svoje dragulje, ki predstavljajo veliko imetje na kar najmanjšem prostoru. Kardinal je bil človek opreznosti in previdnosti in je bil že dolgo kupoval za primer, da bi moral kdaj nenadno izginiti, nebrušene demante brez okovja; bil je prepričan, da jih bo lahko, kamorkoli pride, vnovčil za najmanj toliko, kolikor je sam dal zanje.

Vteknil je te demante v usnat pas, ki si ga je pripel pod obleko okoli ledij.

Nato je zažgal veliko množino papirjev, druge si je pa stisnil v žep tesne suknje. Nato se je vrgel v viteško obleko, si zateknil za pas soliden meč in bodalo in se z dolgim pogledom ozrl vse na okoli, ne zato, da bi se poslovil od okolice, ki mu je postala v zadnjih letih tako domača, nego da pogleda, ali ni česa pozabil.

Potem je pri skritih vratih odšel iz svoje palače ter tako ubežal čuječnosti Gennarovih strelcev. Ko je bil zunaj, se je globoko oddehnul. Krenil je do nabrežja kanala, kjer je dolgo govoril z nekim čolnarjem. Naposled mu je naštel nekaj denarja — očitno za prevoz čez laguno.

Ko je tudi to opravil, je krenil proti Aretinovi palači, kamor je prišel, ko je v zvoniku svetega Marka ravno poldne zvonilo.

Aretino se ni začudil, ko je tako zgodaj zagledal Bembo pri sebi.

»Okoli male se plazi,« si je dejal.

Na glas je pa rekel:

»Corpo di baco! Ravno sem mislil sesti h kosilu, da se nekoliko popravim od razburjenj prošle noči. Hvala ti, da si mi prišel družino delat. Takoj pokličem...«

»Nikogar ne boš klical. Sprejemem tvoje povabilo na obed, toda ne maram, da bi kdo vedel, da sem pri tebi.«

»Pa so te vendar videli, ko si prišel.«

»Samo lakej, ki me je pripeljal k tebi. Moral ga boš do jutri zjutraj zapreti.«

»Ohe! Kaj se je pa zgodilo?«

»Samo stori, kar sem ti rekel, govorila bova pri kosilu.«

Aretino je odšel iz sobe, kjer se je vršil ta razgovor in se deset minut nato vrnil, češ:

»Nisem ga zaprl, ker bi se nemara drl; dal sem mu rajši nujno sporočilo za nekoga, ki prebiva v Trevisu. Ta trenutek je že v čolnu in ga dva dni ne bo nazaj.«

»Imenitno! Zdaj naj pa prinesejo kosilo in glej, da naju puste pri miru.«

Pojasnilo zastran „Mosta vzdihov“

Nekateri čitatelji so izrazili bojazen, da ne bi zdaj, ko smo začeli prinašati še drugi roman, skrajšali romana »Most vzdihov«. Glede na to izjavljamo, da »Most vzdihov« ne bomo prav nič skrajšali. Naš prevajalec ima nalog, da ta priljubljeni roman kakor doslej tudi v bodoče prevaja doslovno, t. j. brez krajsanja. Zato bo roman izhajal še nekaj mesecev.

Meščanska kuhinja

Piše Nuša

Dobre pečenke, ocvrte ribe, potice, torte in vse druge dobrote smo že pojedli, in skoraj smo se teli dobrot že preobjedli. Veselimo se spet preproste domače hrane. Srednja pot — najboljša pot. Prinašamo nekoliko receptov za preprosto in okusno hrano.

1. Poceni kosilo (za pet oseb 18 Din): Goveja juha, krompirjevi emoki, kislo zelje

a) Juha

Pol kile mesa kuhamo v treh litrih vode, dodamo nekoliko soli, peteršilja, korenček, zelene, paradižnikove mezge, košček cvetače, čebule, košček muškatovega oreška ter nekaj suhih gob. Juho pustimo dve uri počasi vreti, nakar jo precedimo ter zakuhamo v njo rezance ali pšenični zdrob.

b) Krompirjevi emoki

Pol kile skuhanega krompirja denemo na desko in ga še gorkega z valjarjem popolnoma zmečkamo. (Krompir mora biti sveže kuhan in ne od minulega dne.) Zmečkan krompir denemo na deski na kupček, dodamo pol kile bele moke, 1 jajce, nekoliko soli, $\frac{1}{8}$ kile pšeničnega zdroba in tri ocvrte na majhne koščke zrezane žemlje in nekaj mleka (4 do 5 žlic), testo dobro zgnetemo, da se lepo vleče. Potem zrežemo testo na manjše dele, napravimo iz njih lepe okrogle emoke, v velikosti jabolka. Kuhamo jih v slani vreli vodi počasi 12–15 minut. Pri kuhanju jih moramo večkrat opreznost s kuhališčem vzdigniti z dna. Lonec mora biti velik, prostoren in tudi vode mora biti veliko.

Iz te količine se napravi 16 lepih emokov. Ko so kuhani, jih polijemo z gorkim maslom ali mastjo, v katero smo dali nekoliko drobtin.

c) Kislo zelje

Marsikatera gospodinja gotovo poroča: Zelje — to je lahko, to znam dobro kuhati! Pa vendar marsikatera iz mlajše generacije ne zna tega

stebra naše domače hrane okusno pripraviti.

$\frac{1}{2}$ ali $\frac{3}{4}$ kile kislega zelja operemo v mrzli vodi, kuhamo v čistem emajliranem loncu ali kozici (paziti moramo, da lonec ni opraskan, ker bi zelje dobilo okus po železu). Na zelje nalijemo toliko vode, da sega 2 cm čezenj, dodamo še žličko soli, žličko kumina, dve kocki sladkorja in pustimo, da zelje eno uro počasi vre. Nato napravimo svetlo prežganje iz žlice masti, v katero smo na drobno zrezali eno čebulo, in denemo še žlico moke ter prežganje zlijemo v zelje. Vse nalahko zmešamo, če je treba, pridamo še nekoliko vode in pustimo zelje še 15 minut počasi vreti. Tako pripravljeno zelje je zelo dobro; kdor hoče, lahko doda še več masti.

2. Poceni kosilo (za pet oseb stane 18 Din): Goveja juha iz pol kile mesa, dušen ohrovt, pražen krompir, kompot iz češpelj

a) Dušen ohrovt

2 glavi ohrovt očistimo, zrežemo na več kosov ter ga v več vodah dobro operemo. Kuhamo ga v vreli slani vodi počasi tri četrt ure. Nato ohrovt odcedimo, pustimo ga, da se ohladi, in ga zmeljemo na stroju. (Ako stroja nimamo, ga sesekljamo na drobne koščke.) Na kozico denemo žlico masti in eno fino zrezano čebulo, žlico moke, ter napravimo svetlo prežganje. Pridenemo ga ohrovta, denemo še dva stroka zmečkanega česna, nekoliko popra, če je treba, prilijemo še nekoliko vode ali juhe in pustimo, da še pol ure počasi vre.

Ohrovt mora biti gost, ne sme se mešati s krompirjem, ampak se oboje servira posebej, in sicer na podolgaški skled. Garnira se s praženim krompirjem.

b) Kompot iz češpelj

Pol kile suhih češpelj (3 Din) operemo v več toplih vodah, nakar nalijemo nanje toliko vode, da seže

3 cm čez češplje, in jih pustimo eno uro počasi vreti. Ko so kuhane, jih posladkamo z eno do dvema žlicama sladkorne sipe. (Če se dene sladkor prej, se kompot lahko pripeče.) Češplje pustimo še kakih pet minut, da počasi vro, nato jih pustimo na hladnem prostoru.

3. Poceni kosilo (za 5 oseb 18 Din): Goveja juha, Meso, Krompirjevi svaljki, Kisla repa.

a) Krompirjevi svaljki

Napravimo dobro krompirjevo testo (kakor za krompirjeve emoke, samo s to razliko, da v testo ne denemo žemlje). Testo dobro zgnetemo in moramo paziti, da ne bo preveč mehko. Napravimo lepe svaljke, pognetemo vsakega z dlanjo, kuhamo v slani vodi (dosti vode, velik lonec), nato jih odcedimo in dobro zabelimo z drobtinami, praženimi na masti. Zraven serviramo kislo repa.

b) Kisla repa

Repa je jako okusna, skoraj še boljše od zelja, samo potrebuje dobre kuharice. Tri četrt kg kisle repe dobro operemo in kuhamo v čistem loncu ali kozici. Vode pridenemo toliko, da seže 3 cm nad repo. Vanjo denemo 2 kocki sladkorja, žličko soli in žličko kumina. Nato pustimo repo počasi pet četrt ure kuhati, nakar napravimo svetlo prežganje iz ene do dveh žlic masti, ene na drobno zrezane čebule in žlice moke. Prežganje pridenemo repi, zamešamo, če je treba, pridenemo še malo vode in pustimo, da repa četrt ure počasi vre. Kdor hoče, lahko doda še malo popra.

Surovo maslo

Dobro surovo maslo ima prijeten slaček okus, se da rado razmazati, na mrazu se strdi, vendar pa ne tako hitro kakor margarina. Najboljša preizkušnja je tale: košček surovega masla raztopite na ognju. Pristo surovo maslo se bo brez prasketanja in škropljenja stopilo in rjavo pobarvalo. Ponarejeno surovo maslo pa prasketa, ker izločuje vodo. Stop-

ljeno surovo maslo ima, če je pristno, le malo odsedka, med tem ko ga je v ponarejenem veliko; le-to ima tudi molno barvo. Če je surovemu maslu dosti vode primešane, se bodo pri najmanjšem pritisku pokazale vodne kapljice. * *

Česen v zdravilstvu

V narodnem zdravilstvu igra česen zelo važno vlogo. Posebno pri poapnenju žil ima veliko zdravilno moč. Zato ne bo odveč, če izpregovorimo tudi o njem nekaj besed.

Najprej vam bomo povedali, kaj mislijo zdravniki o tej rastlini, ki spada sicer po rasti v vrsto lilij, med tem ko je njegov vonj vse prej ko prijeten...

Medicina rabi česen v mnogih primerih: tako na primer pri nekaterih črevesnih boleznih, posebno pri kroničnem črevesnem katarju, ki se kaže v napenjanju trebuha, slabi prebavi in zaprtju. Tudi pri akutnih črevesnih katarjih, ki se pokažejo po driski, se je česen prav dobro obnesel.

Medicina in narodno zdravilstvo uporabljata česen tudi pri glistah, ki se vgnezdijo v črevesje. Kdor je česen, bo z njim dostikrat odpravil trakučo. Pri otroških glistah, ki so čisto majcene in povzročajo neprijetno srbenje na izhodu črevesja, pomaga klistiranje s česnom. Seveda je treba česen namočiti in njegovo vodo vbrizgati. (Pri tej priliki naj povemo, da imajo danes zdravniki že dosti učinkovitejših sredstev zoper gliste, kakor je česen. Pri takem zdravljenju se je treba vrhu tega ozirati tudi na starost bolnika.)

Najbolj pa je zaslovel česen med ljudstvom pri zdravljenju poapnenja žil. Najprej so delali poizkuse na živalih in pokazalo se je, da česen zmanjša krvni pritisk. Isto so pokazali poizkusi na ljudeh. Ker ima česen neprijetno lastnost, da pusti duha v ustih, se je moderna farmacevtska industrija trudila, da bi na kak način odpravila ta duha, ne da bi pri tem vzela česnu zdravilno moč; to se ji je tudi posrečilo. Tako uporabljajo danes česen skoraj pri vseh zdravljenjih za črevesje in poapnenje žil. Staro ljudsko zdravilo si je tako pridobilo častno mesto v moderni medicini. * *

Grozni doživljaji mlade žene

Strašno presenečenje je doživela hčerka nekega veletrgovca iz Bukarešte, ki se je bila iz ljubezni poročila. Zaročenec si je znal s fantastičnimi pravljičami o svojem ogromnem bogastvu pridobiti zaupanje in privoljenje staršev. Z velikimi slavnostmi se je vršila poroka, nakar se je mladi par odpeljal v Pariz na poročno potovanje. Ko sta nekaj dni v sreči preživela, je menil mož, da mora predstaviti mladi ženi nekaj svojih zancev. Na določenem sestanku ji je res predstavil mladega, elegantnega gospoda. Drugi dan je spoznala spet drugega in tako se je počasi seznanila s kakimi desetimi gospodi kot dobrimi moževimi znanci.

Neki večer je šel mož z doma, češ da ima še opravka v mestu. Kmalu po njegovem odhodu je prišel eden izmed njegovih zancev k mladi ženi na obisk. Toda kmalu je postal tako vsiljiv in predrzen, da mu je mlada žena pokazala vrata. Za njim je prišel drugi znanec in ko je le-tega

spodila, še tretji. Ta se je zaradi njene nedostopnosti začel razburjati, češ da možu njeno vedenje gotovo ne bo všeč. Tako je žena naposled izvedela, da se je poročila s trgovcem z dekleti, ki jo je bil samo zato vzel, da bi mu s svojim telesom služila denar.

V neizmerni grozi je mlada žena zbežala od moža in se vrnila k staršem, ne da bi jim povedala pravi vzrok svojega bega. Ko pa je prišel mož čez nekaj tednov po njo, je izdala staršem vso strašno resnico. Tako je nastal najprej prepir, potem pa pretep, ki se je končal s tem, da je mož ustrelil brata svoje žene. Nato je pobegnil. Šele te dni se je policiji posrečilo, da ga je prijel.

*

Zvesti koder

Napisal A. Rose

Na Angleškem je živel proti koncu osemnajstega stoletja neki Francoz, ki je živel zelo razkošno, ne da bi bilo videti, da je bogat. Vsi so premišljali, kako je to mogoče, marsikaj

so o njem govorili, toda resnice ni mogel nihče dognati.

Nihče je še ni dognal — tedaj pa je Francoz nenadoma umrl in njegovega zvestega psa kodra, ki ga je varoval kakor svoje oko, je vzel njegov gospodar. Skrbel je zanj in kmalu je na svoje veliko začudenje opazil, da je koder zelo hvaležna žival...

Nekega dne je namreč prinesel domov več zlatnikov. Gospodar se je čudil, kje jih je mogel dobiti. Čez nekaj dni je prinesel nove. Ko se je to ponovilo še tretjič in četrtič, je začel gledati, kam pes zahaja. Nekega dne je skrivnost odkril...

Takrat je bilo na Angleškem v navadi, da so menjalci spravljali kovani denar v košarice, ki so jih skrivali pod mizo. Iz njih je pobiral pes zlatnike, ki jih je ločil od drugega denarja, kakor prašič gomoljike od drugih gob. Te obrti ga je naučil njegov umrli gospodar. Sprva je hodil najbrž z njim po menjalnicah, pozneje pa jih je pes obiskoval sam. Kdo bi bil mogel nedolžnega kodra dolžiti tatvine?

Pri novem »redniku« pa se mu to ni obneslo, ker je bil bolj tankovesten in je psa naznanil sodišču.

To je zapečatilo kodrovo življenje. Oblastva so sklenila, da je treba potuhnjene tatu namestu mrtvega gospodarja obesiti na vislice. In tako se je tudi zgodilo.

*

Kako so se ose maščevale

Na bolonjski ravnini so dobili pred kratkim nekega pogrešanega delavca mrtvega pod kupom listja in vej. Strašne otekline na njegovem obrazu in cel roj os, ki so letale okoli njega, vse to je jasno kazalo, kaj je vzrok njegovi smrti.

Mož je šel zgodaj na delo, da bi prekopaval polje. Med brazdami pa je zasledil skrito osje gnezdo. Ose so se zagnale vanj. Najprej se je skušal braniti, potem pa je zbežal. Toda ose ga niso pustile, dokler se ni zgrudil od bolečin nezavesten na tla. Padel je med listje, toda ose so ga kmalu odkrile in pikale tako dolgo, dokler ni bil mrtev.

Slepota od snega

V času ko se pričinja smučanje, je pač potrebno, da se pogovorimo tudi o nevarnostih pri tem sportu. V visokih gorah ne čaka smučarjev samo veselje in razigranost, temveč tudi marsikatera nesreča. Smučanje je prav gotovo najboljša telovadba, ki krepi telo in osvežuje duha. Vsak smučar, ki pojde visoko v gore, pa mora tudi vedeti, kakšne nepričakovane nevarnosti tam nanj preže.

Znano je, da obole ljudje na visokih planinah na različnih vnetjih, posebno na vnetju oči. Vsak smučar se boji obolenja, ki ga imenujemo slepota od snega. Vzrok za to obolenje je v vplivu ultravijoličastih solnčnih žarkov, ki je v redkem višinskem zraku seveda večji, kakor v dolini. Solni žarki prodirajo skozi redki in čisti zrak skoraj neovirano. Na visokih planinah pa podvoje učinek ultravijoličastih žarkov razsežna snežišča, ki odbijajo žarke kakor zrcalo. Že vpliv direktnih solnčnih žarkov na nežne kožne plasti je močan, še večji je pa vpliv žarkov, ki se odbijajo od snežišč. Pripeka na ledenikih in snežiščih je tako huda, da se vname koža, a še mnogo bolj draži oči. Posledica te pripeke je vnetje vek, oči se solze in ne prenašajo več svetlobe, veke same se pa krčevito strnejo. Zgodi se tudi, da prične pešati zaradi takih vnetij vid, ker vplivajo ultravijoličasti žarki tudi na mrežico očesa, ki zaznava svetlobo. Vanjo se stekajo najobčutljivejši vršički vidnega živca.

Bolniki vidijo zelo slabo in ne morejo pri dnevni svetlobi odpreti oči. Na očeh opazimo temne ali krvavoderče madeže, ki so nastali od učinkov žarkov.

Kako neprijetno mora to biti za smučarja, ki je na turi! Posledice obolenja trajajo pa še delj časa po povratku in marsikdo zaradi tega ne more opravljati svoje službe. Bolnik mora predvsem ostati v temnih sobah, ker ne prenese dnevne svetlobe. Zdraviti se mora s polaganjem toplih mokrih obkladkov na razbolele oči. Slepota od snega je ozdravljiva in ne pusti posledic, če gre bolnik o pravem času k zdravniku.

Vsak sportnik naj bi še o pravem času preprečil vpliv solnčnih žarkov na oči. Pomaga si lahko z varnostnimi naočniki, ki jih seveda ne sme

nataktni šele takrat, kadar ga že oči peko. Brez varnostnih naočnikov ne bi smel noben sportnik hoditi po solnčnih višinah, po snežiščih in ledenikih. Naočniki naj bodo zeleni ali sivi, ker samo taki odvrnejo dovolj ultravijoličastih žarkov od oči. Na prodaj imajo optiki tudi posebne naočnike proti ultravijoličastim žarkom. * *

Nove knjige

Conan Doyle: Boj v megli (Baskervilleški pes). Kriminalni roman. Poslovenil Boris Rihteršič. Založila »Nova doba«, Celje. Str. 166, mehko vez. Din 19.—. Kdor je kdaj »požiral« Sherlocka Holmesa, bo tudi to povest istega pisca z napetostjo bral.

Miran Jare: Novo mesto. Založila Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana. Str. 183, v platno vez. z ovitkom in kartonom. Cena Din 55.—. Povest iz dolenske metropole v okusni opremi. Delo krasi odlično zadet Jakčev portret avtorja. * *

Bleščeči lasje in zobje

Zadnji »klic mode« so bleščeči lasje. Njih izumitelj je neki Anglež. Lase je treba zmociti in potresti s posebnim, s fosforjem prepariranim prahom. Ko se lasje posuše se začno bleščati. Barvo si vsaka dama lahko sama izbere. Prah za bleščanje dobiš v poljubnih barvah. Tako si lahko k vsaki plesni obleki primerno izpremeniš bleš svojih las.

Druga novost so rožnati lasje, ki so izpodrinili platinasto in rdečo barvo. Na frizerski razstavi v Londonu so se prvič pokazali rožnati lasje, ki podčrtavajo nežno belo polt. K rožnatim lasem prav dobro pristoji obleka rožnate barve. K tej norosti se je pridružila še druga: bleščeči zobje. Neki dentist je izumil prah za umivanje zob, ki ima to lastnost, da se zobje v temi blešči.

In zdaj naj še kdo reče, da živimo v slabih časih... * *

**Ko pridete v Ljubljano,
nas obiščite!**

**Kaifež, družba z o. z., vinarna
v nebotičniku, Ljubljana**

S tem nam nudite možnost, da Vas pridobimo za stalnega gosta. Ko zapustite naš lokal boste sami sebi priznali, da ste pili najboljše vino in jedli skrbno pripravljeno zakusko za mali denar.

**Kupujte domače izdelke
jugoslovanske tvornice**

Dr. A. Oetkerja

Šartelj!

Zmešaj 12 dkg surovega masla s 3 rumenjaki, dodaj 1 zavoj Dr. Oetkerjeve zmesi za šartelj. 1/4 litra mleka in čvrst sneg 3 beljakov. Testo naj gostoteče z žlice. Peci ga v dobro namaščenem modlu pri srednji vročini.

Dr. Oetkerjeve

špecialitete se dobijo v vseh špecerijskih in delikatesnih trgovinah.

Dr. Oetker, Maribor

„RUDE IN KOVINE“

D. D.

Brzjavni naslov: Rude
Telefon interurban 2727
Telefon krajevni 2827

En gros:

svinec, cink,

cín, aluminij, baker,

cínkova pločevina, svin-

čena pločevina, pocinkana

železna pločevina (izdelek Cin-

karne, d. d., Celje), žveplenokisla

glina, aluminijev hidrat, bakrena galica,

cinkov prah, katran, stare kovine, kovinasti

ostanki, rude vseh vrst

**Ako Vam
naš list ugaja!**

ga pokažite svojim prijateljem in ga pošljite kot tiskovino svojim sorodnikom v Francijo, Nemčijo, Ameriko in drugam

Spolne bolezni,

sifilis, kapavica, beli tok so ozdravljive brez strupenih vbrizgavanj, brez živega srebra in salvarzana. Tisoči žen in mož enodušno hvalijo svoje ozdravljenje (trajno) na priroden način s preparatom „VIGI-TABL“ brez motenj v izvrševanju poklica. Sijajna priznanja. Tisoče zahval. „VIGI-TABL“ učinkuje zajamčeno, sigurno in prav hitro. Učinki so naravnost presenetljivi. Prof. Herry se je o njih izrazil, da „delajo prave čudeže“. Uporabljanje je za zdravje povsem neškodljivo. Cena Din 120.—, posebno za stare slučaje Din 200.—. Poskusna pošiljka Din 90.—. Pošilja diskretno le HAVELKOVA Pharm. laboratorij AIOE, Praga-Vinohradi, Slezská 116 - T. R. 801. Pošt. predal 28. Č. S. R.